

**T.C.  
ANKARA ÜNİVERSİTESİ  
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ  
ANTROPOLOJİ (SOSYAL ANTROPOLOJİ)  
ANABİLİM DALI**

**KENT KÜLTÜRÜNDE YALNIZLIK DUYGUSU**

**Yüksek Lisans Tezi**

**Filiz GÜN**

**ANKARA – 2006**

**T.C.  
ANKARA ÜNİVERSİTESİ  
ANTROPOLOJİ (SOSYAL ANTROPOLOJİ)  
ANABİLİM DALI**

**KENT KÜLTÜRÜNDE YALNIZLIK DUYGUSU**

**Yüksek Lisans Tezi**

**Tez Danışmanı  
Prof. Dr. Zafer İLBARS**

**Tez Jürisi Üyeleri:  
Adı ve Soyadı:**

**İmzası**

**Prof. Dr. Kurtuluş KAYALI**

**Yrd. Doç. Dr. Feryal TURAN**

**Tez Sınavı Tarihi: 21/02/2006**

## İÇİNDEKİLER

	Sayfa No
<b>ÖNSÖZ</b> .....	<b>ii</b>
<b>TABLolar LİSTESİ</b> .....	<b>iii</b>
<b>GİRİŞ</b> .....	<b>1</b>
A-Konunun Tanımı .....	3
B-Çalışmanın Amacı .....	3
C-Çalışmanın Yöntemi .....	3
<b>I. BÖLÜM</b>	
<b>TOPLUMSAL YAŞAM VE YALNIZLIK</b> .....	<b>5</b>
A-Tarihsel Süreçte İnsan ve Toplum .....	6
B-Sosyo-Ekonomik Yaşamın Değişimi .....	7
<b>II. BÖLÜM</b>	
<b>KENTLEŞME VE YALNIZLIK</b> .....	<b>9</b>
A-Kent Yaşamı ve İnsan .....	9
1-Kentte Yaşam .....	9
2-Kentteki İnsanın Bireysel Kimliği .....	10
B-Değişen Aile Yapısı Karşısında İnsan .....	10
C-Kentleşme ve Yalnızlık .....	11
D-Yabancılaşma ve Yalnızlık .....	11
<b>III. BÖLÜM</b>	
<b>BULGULAR VE YORUM</b> .....	<b>14</b>
A-Deneklerin Özellikleri.....	15
B-Deneklerin Yalnızlık Düzeylerinin Bazı Sosyodemografik Özelliklerle İlişkisi .....	21
C-Deneklerin Aile, Arkadaş ve Akrabalarıyla Yüzyüze Görüşmeleri ve Yalnızlık .....	34
D-Deneklerin Yalnızlığa İlişkin Düşünceleri ve Davranışları .....	44
<b>SONUÇ</b> .....	<b>50</b>
<b>EKLER</b> .....	<b>52</b>
A-U.C.L.A. Yalnızlık Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirliliği .....	53
B-Anket Formu ve Ucla Yalnızlık Ölçeği .....	57
<b>KAYNAKÇA</b> .....	<b>63</b>
<b>ÖZET</b> .....	<b>64</b>
<b>SUMMARY</b> .....	<b>65</b>

## ÖNSÖZ

Bu çalışmada kentte yaşayan insanların yalnızlık problemlerinin özellikleri saptanmaya çalışıldı. Günümüzde insanlar birçok travma ile birlikte yaşıyorlar. Birçok şeyden yoksun, eksik, tam olmayan şeyler yaşıyorlar. Doğdukları yer, yaşadıkları yer başka oluyor. Yaşam çok daha hızlandı ve karmaşıklaştı. Eski dönemlerde rastlanan bir insanın, bir arkadaşın hayatına sürekli tanık olmak, sürekli paylaşmak mümkün olamıyor. Maddi yenilikler, teknolojik değişiklikler sadece maddi birer değişiklik olarak kalmıyor. İnsanoğlunun yaşam biçimini, değer yargılarını, duygularını şekillendiriyor ve değiştiriyor.

Çalışmamdaki yardımlarından dolayı tez danışmanım Prof. Dr. Zafer İLBARS'a teşekkür ediyorum.

Erdal, Kenan ve Hayati'ye yardımları ve destekleri nedeniyle teşekkür ederim.

## TABLULAR LİSTESİ

<b>Tablo</b>	<b>Sayfa</b>
1. Deneklerin Yaşları .....	15
2. Deneklerin Medeni Durumları .....	15
3. Deneklerin Öğrenim Durumları .....	16
4. Alt Grupdaki Deneklerin Meslekleri .....	17
5. Orta Grupdaki Deneklerin Meslekleri .....	17
6. Üst Grupdaki Deneklerin Meslekleri .....	18
7. Deneklerin Aile Yapısı .....	18
8. Deneklerin Gelir Düzeyi .....	19
9. Deneklerin Doğum Yeri .....	19
10. Deneklerin Birlikte Yaşadığı Kişiler .....	20
11. Yaş ve Yalnızlık Düzeyi .....	21
12. Medeni Durum ve Yalnızlık Düzeyi .....	22
13. Öğrenim Durumu ve Yalnızlık Düzeyi .....	24
14. Meslek ve Yalnızlık Düzeyi .....	25
15. Aile Yapısı ve Yalnızlık Düzeyi .....	27
16. Gelir Düzeyi ve Yalnızlık İlişkisi .....	29
17. Birlikte Yaşanılan Kişiler ve Yalnızlık Düzeyi .....	31
18. Cinsiyet ve Yalnızlık Düzeyi .....	32
19. Sahip Olunan Dost Sayısı ve Yalnızlık Düzeyi .....	34
20. Arkadaşlarla Görüşme Yolu ve Yalnızlık Düzeyi .....	36
21. Arkadaşlarla Yüzyüze Görüşme Aralığı ve Yalnızlık Düzeyi .....	38
22. Deneklerin Ankara ve Ankara Dışında Yaşayan Aile Fertleri .....	39
23. Ankara'daki Aile Fertleriyle Yüzyüze Görüşme Aralığı ve Yalnızlık Düzeyi .....	40
24. Ankara Dışındaki Aile Fertleriyle Yüzyüze Görüşme Aralığı ve Yalnızlık Düzeyi .....	42
25. Ankara'da Yaşayan Akrabalarla Yüzyüze Görüşme Aralığı ve Yalnızlık Düzeyi .....	43
26. "Size göre yalnızlık nedir ?" Sorusuna Deneklerin Verdiği Cevaplar .....	44
27. "Size göre diğer insanlarla iletişim kurma nedeniniz nedir ?" Sorusuna Deneklerin Verdiği Cevaplar .....	46
28. "Hangi durumlarda kendinizi yalnız hissedersiniz ?" Sorusuna Deneklerin Verdikleri Cevaplar .....	47
29. "Yalnızlıktan kurtulmak için neler yaparsınız ?" Sorusuna Deneklerin Verdiği Cevaplar .....	48

## GİRİŞ

İnsanın başlangıcından bu yana kattetiği yolu gözümüzde canlandırdığımızda; adım adım, mucizevi gibi gözükten bir yolculuk görürüz. Yağmurdan, kardan korunmak için ağaç kovuklarında, mağaralarda yaşayan insandan, gökdelenlere! başka gezegenlere yolculuk hayallerine!... İnsan bir çok özelliği kendisinde barındırabilen bir varlık. Hem iyi hem kötü, yıkıcı, yapıcı, mücadele eden, vazgeçen, ağlayan gülen... Bir yığın uzlaşan veya zıtlaşan özellik bir arada.

İnsan toplumsal bir varlıktır. Bundan kaçışı mümkün olabilir mi? Zamanla belki... Anlamlı ilişkiler kurma ihtiyacı duyar insan, kendini anlatma, paylaşma ihtiyacı. Anne, baba, kardeş, arkadaş, dost, sevgili, eş gibi ilişkiler. Eskiden beri insan tek yaşamamıştır. Kendi başına olmamıştır. Tarihte bireylerin kendi başlarına oldukları ve önceden gruplar oluşturmaya karar verdikleri bir dönem olmamıştır<sup>1</sup>.

“İnsan toplum içinde yaşamasaydı yalnızlık diye bir duygunun varolduğunu bilebilir miydi?” (O.Veli Kanık). Muhtemelen hayır. Bu anlamda yalnızlığı hayır. İnsanda, toplumsal değişimler maddi değişimlere yol açtığı gibi manevi değişimlere de yol açmaktadır. Bu değişimlerse maddi değişimlere göre daha yavaş gerçekleşmekte, daha soyut olmakta ve analizi daha güçleşmekte. İnsanların duyguları, durumlara verdikleri psikolojik tepkiler, duygulanımları zamanla diğer öğeler gibi değişmektedir. Ölüme, doğuma v.b. birçok duruma karşı ilk insanın hissettikleriyle ortaya koyduğu tepkiyle, günümüz insanının hissettikleri ve tepkileri aynı değildir. Koşullar, yaşam değişmiştir. İnsan değişmiştir.

---

<sup>1</sup> Gülten Uysal, Nicole Wilkinson, Duran Adam Kuper; Sibel Özbudun, anne Rouzael. İnsan Doğası, Tarih Öncesi Kültürü, Ankara: Öteki Yayınevi 1998 s:146.

Yalnızlıkta insanın hissettiği bu duygulardan biridir. Yalnızlık; yalnız olma durumu, kimsesizlik diye tanımlanıyor (Türkçe sözlük, 1989. s.1986). Bu duygu bazen güzel edebi ürünlerin oluşmasına neden olmuş; romanlar, şiirler, senaryolar, şarkılar yazdırmıştır. Bazen kişiyi yalnızlaştırmak toplumun öngördüğü bir ceza olmuştur. Toplumun normlarına uymayanlara sinsice belki de en ağır ceza olarak verilmiştir; dışlamak, yok saymak, yalnızlaştırmak.

Yalnızlığın yaşanması toplumlara, kültürlere göre de değişebilmektedir. Bazen yalnızlık tercihken, bazen kaçınılan bir durumdur. Avrupa'da insanlar daha bireysel yaşarken, doğu kültürlerinde daha toplumsaldır.

Toplumlarda üç tür yalnızlık bulunmaktadır. Yalıtılmışlığın, genele göre anormal olanın yalnızlığı, bu iktidar tarafından dayatılmış yalnızlıktır. İktidar sahiplerini korkutan yalnızlık başkaldırının yalnızlığı. Bunlarla ilgisi olmayan yalnızlık başkalarının arasında, ötekilerinin yaşamlarının yansımından daha fazla bir şey olan iç yaşama sahip olmanın sezgisi, farklılığın yalnızlığı, Epikret'in "Bir başına olmakla, yalnız olmak arasında fark vardır" düşüncesine dayanan bir yalnızlık<sup>2</sup>.

Bu çalışmada araştırılacak yalnızlık ise modern dünyadaki insanın yalnızlığıdır. Toplumdaki sosyal-kültürel değişimlerden, sosyo-kültürel durumlardan kaynaklanan yalnızlıktır. Birçok değişim insan yaşamını etkiler. Özellikle 20. yüzyıl insanlık tarihinde çok önemli ve hızlı değişimlerin yaşandığı bir dönem olmuştur. Ulaşım, iletişim vb. alanlardaki gelişmeler insan yaşamında olumlu ve olumsuz değişikliklere yol açmıştır. İnsanın yalnızlığı bu çağda ilginç bir durumdur. İnsanın insanla iletişimindeki teknoloji sınır tanımamaktadır. TV, bilgisayar, cep telefonları

---

<sup>2</sup> FOUCAULT, Michel; Dostluğa Dair, İstanbul: Hil Yayınları: 1994 s:36.

vb. Belki de insan zihni hiç bu kadar zorlanmamıştır. Bu kadar çok iletişim araçlarının olduğu bir dönemde insan yine de yalnız kalabilmektedir. Bu önemli bir tezattır.

### **A-Konunun Tanımı**

Tezin konusu kent yaşamında yalnızlık duygusunun, niteliğiyle, farklı sosyo-ekonomik katmanlardaki görünüşleriyle, nedenleriyle ve giderilme biçimleriyle ele alınmasıdır.

### **B-Çalışmanın Amacı**

Kentte yaşayan insanların yalnızlık duygularının, boyutlarının, somut hallerinin saptanmasıdır. Bu çalışmada aşağıdaki sorulara yanıt aranmaya çalışılacaktır.

- 1- Kent yaşamı yalnızlığı etkiler mi ?
2. Sosyo-ekonomik durum insanın yalnızlık duygusunu etkiler mi ? Nasıl ?
3. Sosyo-ekonomik durum insandaki yalnızlık duygusunun niteliğini ve giderilme biçimlerini etkiler mi ?
4. Kent insanı yalnızlık duygusunu nasıl yaşamaktadır ?
5. Sosyo-kültürel gelişmeler insanların yalnızlığını nasıl etkilemiştir ?

### **C-Çalışmanın Yöntemi**

Çalışma Ankara Keçiören ilçesi'nde belirlenen 3 ayrı bölgede yaşayan toplam 108 kişiye anket formu verilerek gerçekleştirilmiştir. 3 bölge belirlenirken aynı zamanda bu bölgelerin sosyoekonomik açıdan farklı olan yerler olmasına çalışılmıştır. Bölgelerdeki denekler alt, orta ve üst olarak 3'e ayrılmıştır. Her bölgede 36 deneye anket uygulanmıştır; bunların 18'i kadın 18'i erkektir. Deneklerin grupları belirlenirken öncelikle gelir düzeyi esas alınmıştır. 350-700 YTL gelire sahip olanlar



alt grup, 750-2000 YTL geliri olanlar orta grup ve 3000-10000 YTL geliri olanlar ise üst gruptur. Çalışmada, belli bir geliri olmayanlar (ev hanımları, öğrenciler vb) için de kendilerine bakan kişinin gelir düzeyi esas alınmıştır.

Çalışmaya katılan kişilere sosyodemografik bilgileri içeren ve yaşadıkları kişilerin, arkadaş sayılarının, aile ve akrabalarıyla görüşme aralıklarının, arkadaş, aile ve akrabalarıyla nasıl görüştiklerinin, Ankara'ya geliş nedenlerinin, yalnızlıkla ilgili düşüncelerinin, bakış açılarının sorulduğu bir anket formu ile UCLA (University of California, Los Angeles) Yalnızlık Ölçeği uygulanmıştır (Ek-B). UCLA Yalnızlık Ölçeği Russel, Peplau ve Ferguson tarafından geliştirilmiştir. 10'u düz, 10'u ters yönde kodlanmış 20 maddeden oluşan bir ölçektir. Ölçeğin her maddesinde sosyal ilişkilerle ilgili duygu ya da düşünce belirten bir durum sunulmakta ve bireylerden bu durumu ne sıklıkta yaşadıklarını dörtlü ölçek üzerinde belirtmeleri istenmektedir. Yüksek puan yalnızlığın daha yoğun yaşandığının belirtisi olarak kabul edilmektedir. Kuramsal olarak her madde için puanlar 1 ile 4 arasında değiştiği için, ölçekten alınacak puanlar en düşük 20, en yüksek 80 olmaktadır<sup>3</sup>.

Böylece her deneğin bir UCLA Yalnızlık puanı vardır. Bu puanların aritmetik ortalaması alınmıştır. Aritmetik ortalamanın üstündeki deneklerin yalnızlık düzeyi yüksek olarak değerlendirilmiştir.

Ülkemizde de Orta Doğu Teknik Üniversitesi Psikolojik Hizmetler Anabilim Dalı'ndan Ayhan Demir'in yaptığı UCLA yalnızlık ölçeğinin geçerlik ve güvenilirliğine ilişkin çalışmada ölçeğin yeterli düzeyde olduğu ve amaca hizmet edeceği kanıtlanmıştır (Ek-A).<sup>4</sup>

---

<sup>3</sup> Özkürkçügil Çorapçıoğlu, Aytül; Cezaevinde Yalnızlık ve Yalnızlığın Depresyonla İlişkisi, Kriz Dergisi, İstanbul, 1998 Sayı 11 Cilt 6.

<sup>4</sup> Demir Ayhan UCLA Yalnızlık Ölçeğinin Geçerlilik ve Güvenilirliği, Psikoloji Dergisi, Ankara 1989 Cilt: 7, Sayı: 23, S:14-18.

Çalışma Keçiören ilçesinde 3 ayrı bölgede yapılmıştır. Alt Grup Keçiören ilçesi Kuşcağız mahallesi, Taşocağı Sokağında yaşayan 36 kişidir. Mahalle gecekondü niteliğindedir. Evlerin çoğu tek katlı, bahçeli, komşu evlerle sınırlar içindedir. Orta grup Keçiören ilçesi 19 Mayıs Mahallesi, Yunus Emre Caddesinde yaşayan 36 kişidir. Cadde trafiği yoğundur, apartmanlar vardır. Apartmanların zemin katlarında dükkanlar bulunmaktadır. Üst grup Keçiören ilçesi Ayvalı mahallesinde 3 sitede yaşayan 36 kişidir. İkizler, Ata ve Hilâl Sitesi. Siteler oldukça modern görünümlüdür. Sitede güvenlik görevlileri bulunmaktadır. Çocuklar için özel alanlar vardır.

Verilerin işlenmesi el ile yapılmıştır. Deneklerin ucla yalnızlık ölçeği testinden aldıkları puanların ortalamasının altında veya üstünde olup olmadığına bakılmıştır. Bu puanlarla anket formundaki soruların cevapları arasındaki ilişkiye bakılmış, karşılaştırılmıştır. Yalnızlık soyut bir kavramdır, duygudur. Her soruyla ölçülebilmesi, her cevabın doğru kabul edilmesi, bazen kişinin kendisinin yalnızım veya değilim demesi gerçek bilgiyi vermeyebilir. Bu nedenle özellikle ucla yalnızlık ölçeği tercih edilmiştir. Cinsiyet, medeni durum, öğrenim durumu, meslek, aile yapısı, kimlerle yaşandığı, ekonomik durum, arkadaş sayısı, arkadaş-aile-akrabalarla görüşme durumu, yalnızlıkla ilgili deneklerin verdiği cevaplardan, verilerden yararlanılarak kentte yalnızlığın sosyal-kültürel yönü ortaya konmaya çalışılmıştır. Ayrıca bu değerlendirmeler alt-orta-üst grupta tespit edilmiş ve bu üç grup arasındaki farklılıklar ve benzerlikler ortaya konmak istenmiştir.

## I. BÖLÜM

### TOPLUMSAL YAŞAM VE YALNIZLIK

Yalnızlık tanımlanması güç, karmaşık ve sıkıntı verici bir durumdur. Yalnızlık bir durum ve aynı zamanda bir duygudur. Bütün duygularda insanın fizyolojik, psikolojik özelliklerinin yanı sıra içinde yaşadığı toplumun sosyo-kültürel yapısından etkilenmektedir. Örneğin: ölüm. Ölüm her toplumda önemli bir olaydır. İnsanlar acı çekerler, üzürlüler. Ancak insanların durumlara ve olaylara gösterdikleri tepki insanın içinde bulunduğu çevreye göre değişir. Gösterilen davranışlar daha çok kültürelidir. Yalnızlığa gösterilen tepki de böyledir.

Yalnızlık çeşitli biçimlerde tanımlanabilir (Leonard 1979).

1. Bir insanın tek başına yaşaması “somut yalnızlık”.
2. Çevre tarafından dışlanmanın (ve/veya hissedilişi) sonucu yaşanan yalnızlık.
3. Çevre ile ilişkileri en aza indirerek kendi seçimi ile yaşanan (yalnızlığın pozitif olarak yapıcılık ve üretkenlik amacı ile yaşanması) yalnızlıktır.
4. Kişinin varolan sosyal ilişkisi ile arzuladığı sosyal ilişkisi arasındaki farklılık sonucunda oluşan, hoş olmayan psikolojik durumdur (Peplau ve Perlman 1984).

İnsan tek başına yaşayabilir miydi ? Belki. Ama o zaman toplum, toplumsal ilişkiler, bu kadar çok duygu değer yargısı olmayabilirdi. Sosyal ilişkiler insan yaşamı için çok önemlidir. İnsanın sosyal alanda yaşadığı sorunlar onun yaşamının birçok alanını etkilemektedir. Yalnızlıkta insanın sosyal yaşamını, sosyal ilişkilerini niteliksel ve niceliksel olarak etkileyen bir duygudur. Yukarıdaki tanımlardan da

anlaşılacağı gibi yalnızlıktan bazen memnun olunabilir. Bilinçli bir seçim olabilir. Fiziksel olarak, diğer insanlardan uzak, tek başına yaşıyor olabilir. Toplumun dışlaması sonucu yaşanabilir. Toplum genellikle kendinden, genelden farklı düşünenleri kabullenemez, onu yalnız bırakarak protesto eder, cezalandırır.

### **A-Tarihsel Süreçte İnsan ve Toplum**

İnsanın başlangıcından bu yana katettiği yolu düşündüğümüzde adım adım, mucizevi bir yolculuk görürüz. Yağmurdan, kardan, tehlikelerden korunmak için ağaç kovuklarında, mağaralarda yaşayan insandan; gökdelenlere, başka gezegenlere yolculuk hayallerine!... İnsan bir çok özelliği kendisinde barındıran bir varlık.

Bütün canlılar gibi insanda yaşamak için yiyecek bulmak zorundadır. Tarihin ilk çağlarından beri insanın mücadelesi de varlığını sürdürebilmek için yiyecek arama ve güvenliğini sağlamaktır. Yaşam mücadelesinin güçlüğü insanları bir araya getirmiştir. Toplumsal bir varlık olarak insan, bir grubun üyesi olarak diğer insanlarla birlikte yaşar<sup>5</sup>.

İnsana özgü olarak “toplumsal yapı” kavramı oluşmuştur. Bu kavramla topluluklar; aile, kabile ve ulus olarak birimlere ayrılmışlardır.

Yaşadıkları yerleri sahiplenen insan toplulukları bu davranışlarıyla toplumsal birliğin oluşmasını da sağlarlar (a.g.e. s:117). Böylece aynı mekanda toplu yaşayan insanlarda, genel çıkar birliği ve birlik ruhu gelişecektir. Eskiden beri insan tek başına yaşamamıştır. Kendi başına olmamıştır. Yaşam; insanların birliğini, uyumunu ve dayanışmasını ortaya koymuştur. İnsan ancak örgütlenmiş ve bütünleşmiş bir toplumda yaşayabilir (a.g.e. s:146).

---

<sup>5</sup> WELLS, Calvin, Sosyal Antropoloji açısından insan ve dünyası, İstanbul, Remzi Kitabevi, 1984, s:85.

Başlangıcından beri toplumsal yaşam insanlar için çoğu yönlerden yaşamı kolaylaştırmakla birlikte kimi kuralları da koymuştur. Toplumsal yaşamın kuralları güçlü kişi güçlü topluluk ve güçlü ülkeler tarafından konmaya çalışılmıştır. Toplumsal gruplar arasında sosyo-ekonomik eşitsizlikler tarih boyunca varolmuştur. İnsanlık tarihinde savaşlar, kısımlar, baskılar, zulümler yer almıştır. Tarih boyunca insan yaşamındaki bir çok şeyi sorgulamış yaşama ait değişik konularda yeni öneriler sunmuş yani arayışını bitirmemiştir. Tarihin hiçbir döneminde de insanın adalet, özgürlük, mutluluk arayışı bitmemiştir.

Toplumun üyesi olarak birey bazen toplumsal kurallarla çatışmış, bazen uyum göstermiştir. Toplum karşısında insan bazen yalnız kalmış, bazen başka insanlarla birlikte olmuştur.

### **B-Sosyo-Ekonomik Yaşamın Değişimi**

İnsanın yaşamı hiçbir zaman durağan olmamıştır, aynı kalmamıştır. Varolduğu günden bu yana birtakım değişiklikler yaşamıştır; teknolojik değişimler, sosyal değişimler, ekonomik değişimler vs. Bu değişimler sadece maddi değişiklikler olarak kalmamıştır. İnsanoğlunun yaşamını, kültürünü, değer yargılarını etkilemiştir. Bu etkiler hem olumlu hem de olumsuzdur. Modern toplumlarda, günümüz toplumlarında bu etkiler doruk noktasındadır, geçmişe göre. Bu değişimler günümüz insanının bireysel, toplumsal yaşamını ve zihnini etkilemiştir. Birçok durumu daha karmaşık bir hale getirmiştir.

“Ondokuzuncu yüzyılın sonlarında toplum teorisyenlerinin, sürgün veren kentleşme, sanayileşme, toplumsal ve coğrafi hareketlilik ve bu gelişmelerin peşinden gelen daha fazla heterojenlikten oluşan o günün çağdaş koşullarına uyum

sağlayabilmek için toplumsal organizmaların göstermeleri gereken değişim doğası konusunda spekülasyon yaptıklarını görüyoruz".<sup>6</sup>

Modern öncesi toplumlarla, modern toplumlar arasında yaşantı olarak, sosyal ilişkilerin içeriği, insanlar üzerindeki etkileri ve biçimleri arasında farklar vardır. Modern öncesi toplumlarda iletişimler yüzyüzedir.

Teknoloji çok gelişmemiştir, ulaşım zordur. İnsanlar daha çok yaşadıkları yerlerde bulunmakta, bütün hayatları da burada geçmektedir. İnsanlar yaşadıkları yerlerdeki diğer insanları da tanımaktadırlar. Oysa modern toplumlarda insanlar yüzyüze gelmeseler de dünyanın başka bir yerinde yaşayan insanlarla teknoloji aracılığıyla ilişkilerini devam ettirebilmektedir.

Topluluklar, toplumlar, yeni gelişmelerden etkilenmiştir. Modernlik ve topluluğun birbirleriyle uyumlu olamayacağı savunulmaktadır. Sanayileşme ve kentleşme insan gruplarının niteliğini, varoluşlarını, ilişkilerini de etkilemiştir.<sup>7</sup>

Modern öncesi toplumlarda insanlar genellikle aynı mekanda doğar, büyür ve ölürlerdi. Günümüzde ise insanlar doğdukları yerde büyümek, iş kurmak, evlenmek, yaşlanmak, ölmek, aynı mekanda yaşamlarını sürdürmek yerine; hayat boyu okumak için, işten işe geçmek, terfi etmek için mekan değiştirmektedirler. Bu durumda kişiler arası ilişkileri oldukça zorlaştırmıştır. Anlık, kısa süreli, araçsallaştırılmış, yüzeysel biçimsel ilişkilerin yaşanmasına neden olmuştur.

---

<sup>6</sup> COHEN, Anthony P; Topluluğun Simgesel Kuruluşu, Dost Kitabevi Ekim 1999 Ankara s:21.

<sup>7</sup> A.g.e., s:7-8.

## II. BÖLÜM

### KENTLEŞME VE YALNIZLIK

#### A-Kent Yaşamı ve İnsan

##### 1-Kentte Yaşam

Kentte yaşamak ile kırdaki yaşamak farklıdır. Son yıllarda birde metropol kavramı vardır. Oldukça büyük kentler. Merkezde daha elit sosyo-ekonomik durumu daha iyi insanlar vardır. Bunun yanı sıra gecekondulaşma vardır. Bir metropolde yaşayan ama aslında kent yaşamının çok da içinde olmayan insanlar.

Kent yaşamı ulaşımı, resmi veya resmi olmayan ilişkileri, yaşam koşulları, insan ruhuna etkileriyle daha karmaşıktır. Hep bir koşuşturma ve kalabalık vardır. İlişkiler sığdır, mesafelidir.

Yaşama tarzı bakımından kent, insanların daha gelişkin bir kültür ortamında yaşadığı; değişik değerlerin, yargıların, inanç ve inanışların günlük hayatta sık sık birbirleriyle karşılaştığı, mukayese edilebildiği ve bu sayede kırsal yerleşmelere oranla daha kozmopolit ve hoşgörülü bir ortamın bulunduğu yer demektir.<sup>8</sup>

Kırdaki yaşamak basit gibidir bir kente göre, insanlar arasında belli kurallar vardır. Kişiler birbirlerini tanırlar, ilişkiler yüzyüzedir. Sorunlar paylaşılır, güven duygusu vardır. Kentte ise böyle değildir. İlişkilerde güven zor kurulur. Kişiler temkinlidir, ilişkiler daha anlık, sığ ve dolaylıdır. Mesela bir kentin, sokaklarında her gün binlerce insan dolaşır. İki kişi kentte yürürken birbirlerine yaklaşır ve geçip giderler. Bu çok önemsiz, sıradan bir şeydir. Kırdaki ise insanlar genellikle birbirlerini tanırlar, selamlaşırlar, önemserler bu durumu.

---

<sup>8</sup> OSKAY Ünsal, Kent ve Kentlilik Üzerine, Varlık Dergisi, İstanbul Sayı: 1036 s:2-7.

## **2-Kentteki İnsanın Bireysel Kimliği**

Kent insanı diğerlerine karşı uzak, temkinlidir. Kendini hemen tanıtmaz. Kentteki kalabalıklar içindeki yalnızlık insanları kentten, kalabalıktan, başka insanlardan korkar hale getirmiştir. Kentteki hayatı izlemek için kitle iletişim araçlarına yönelme başlamış, kentteki bu olan bitenin izlenmesi, olanaksız korkutucu ortamın içinde yaşamak, belki de korkuya alışma iç güdüsü ile, defektif öykülerine, cinayet romanlarına, şiddet ve korku edebiyatına sürüklenilmesine yol açmıştır.<sup>9</sup>

Kent insanı genellikle daha bencildir. Kurduğu ilişkilerin çoğu resmi, formel, gerekli ilişkilerdir. Kişisel ilişkiler içinse hem vakit yoktur, hem de bunu gerçekleştirecek insan. Kent insanı bütünüyle kendini ortaya koymaz çoğu kez. Farklı toplumsal ortamlarda farklı amaçlarla etkileşim içerisinde, oldukça özgül ve muhtemelen kesintili ilişkilere girer.<sup>10</sup>

## **B-Değişen Aile Yapısı Karşısında İnsan**

Günümüzde eskiye göre aile yapısında değişiklikler olmuştur. Geniş aileden çekirdek aileye, hatta tek bireye. Sanayileşme öncesinde aileler genellikle aynı yerde yaşarlardı. Üretimi ve tüketimi paylaşırlardı. Birlikte çalışırlardı. Buda birbirlerini hayatları boyunca görmelerini, ilişkilerinin daha geniş zamana yayılmasını sağlardı.

İnsanoğlunun bağlılığının en kolay ve sık görülen biçimi, geldiği yere, kana, toprağa, klandan ana-babaya veya daha karmaşık bir toplumda ulusuna, dinine veya sınıfına olan “birincil bağları”dır. Bu bağlar ayrı olma duygusunu yenecek kadar gelişmemiş bir insanın özlemini giderirler.<sup>11</sup>

Günümüzde birçok aileyi parçalanmış aile sayabiliriz. Herhangi bir sorun nedeniyle ebeveynlerin bir arada olmaması dışında nedenlerde vardır. Bunun için, iş

<sup>9</sup> OSKAY Ünsal, Kent ve Kentlilik Üzerine, Varlık Dergisi, İstanbul sayı: 1036 s:10.

<sup>10</sup> COHEN, Anthony P; Topluluğun Simgesel Kuruluşu, Dost Kitabevi Ekim 1999 Ankara s:21.

<sup>11</sup> FROM, Erich; Umut Devrimi, İstanbul: Payel Yayınları, 1990 s:79.



olanakları aile bireylerini ayrı yerlerde yaşamaya itmektedir. Öyle ki insanlar kardeşlerini bile tanıyamamaktadır, uzun aralıklarla görüşmektedir. Paylaşılan zamanlarda kısa zamanlara sığdırılmış telefon konuşmaları, yılda birkaç günlük izinlerdir. Bu iletişimlerde de hız ve sıklık söz konusudur.

### **C-Kentleşme ve Yalnızlık**

Kentleşme birkaç nedenle yalnızlığa yol açar. Temel sorun kentleşmenin çeşitli yönleriyle insanlar arası ilişkilere olumsuz etkisidir. Eğer bir kişi yaşadığı kentte doğmadıysa, iş veya başka nedenlerle (evlilik vb.) oradadır demektir. Bazen zorunluluktan yaşadığı yerleri seçme şansı olmaz insanın. Modern topluma geçiş sürecinde insanlar, köylerindeki eş-dostlarını, geleneksel hayatta kasaba ve kentlerde bile devam eden hısım-akraba bağlılık ve yakınlıklarını, aynı mekanda yıllarca yaşamakta olmanın kazandırdığı arkadaşlık bağlarını, yer ve yurt sevgi ve sadakatlerini, dayanışmalarını, hemşehrilik duygularını bile yitirmeye başlamışlardır.<sup>12</sup>

### **D-Yabancılaşma ve Yalnızlık**

Yabancılaşma modern dünyadaki yalnızlığın temel nedenlerindedir. Yalnızlığın temel kavramlarından. Yabancılaşma: Belli tarihi şartlarda insan ve toplum etkinliklerini ürünlerinin (emeğin, paranın, toplumsal ilişki sonuçlarının, insanın özelliklerinin ve yeteneklerinin) bu etkilerden bağımsız ve bunlara egemen veya özlerinde olduklarından değişik biçimde kavranmasıdır. Yabancılaşma günümüzde yoğun olarak yaşanmaktadır. Aslında insan kendi yaşamı üzerinde etken değildir. Yaşamını kendisinin belirlediği yanılsamasının aksine yaşamı

---

<sup>12</sup> OSKAY Ünsal, Kent ve Kentlilik Üzerine, Varlık Dergisi, İstanbul Sayı: 1036 s:10.

belirlenmektedir. Zevkleri, ilgi alanları vb. yönlendirilmektedir. Aslında etken değil, edilgendir.

Günümüz sanayi toplumundaki insan edilgendir. Alır, yer, doyurulmak ister, hareket etmez, kendiliğinden iş başlatmaz; yani yediklerini hazmetmez. Sistem insanı sadece tüketiciye dönüştürür. İnsanlar makinalaşırlar. Vaktini ilgisini çekmeyen insanlarla, ilgisini çekmeyen işler yaparak, ilgisini çekmeyen onu ilgilendirmeyen şeyler üretmekle geçirir, üretim yapmadığı zamanda tüketmektedir. İçsel etkinlikte bulunmaksızın, sıkıntı giderici (ve sıkıntı üretici) sanayinin ona zorla kabul ettirdiği şeyleri, sigara, içki, sinema, spor, konferans yalnızca bütçesinin elverdiği ölçüyle sınırlı olmak üzere yutmaktadır. Ama sıkıntı giderme sanayisi vs. Yalnız ve yalnız sıkıntının bilinçli hale gelmesini önlemede başarılı olabilirler. Bunlar sıkıntıyı artırabilirler. Ama bilinçsizde olsa sıkıntı-sıkıntı olarak kalır.<sup>13</sup>

Böylece sıkıntı gidermek için yöntemler sunulur. Bu yöntemler sorunları halletmemektedir. Sıkıntı giderici yöntemler yeni sıkıntılar yaratmakta, yeni yöntemler bulunmaktadır. Bu kısır döngü gibi devam etmektedir.

İnsanın edilgenliği, yabancılaşma hastalığı belirtisidir. İnsan edilgen olduğundan, kendisiyle dünya arasında etkin bir ilişki kurmaz, etkin dünyanın bir parçası olarak görmez kendi kendini, bu nedenle kendi tapımlarına ve taleplerine boyun eğmek zorunda kalır. Kendini güçsüz, yalnız ve kaygılı hisseder. Edilgenlikle beyinsel-ussal işlevle eylemsel-coşkusal deneyim arasındaki giderek artan bölünmeden, duygu ile düşünce, akıl ile yürek, hakikat ile tutku arasında bölünme vardır.<sup>14</sup>

---

<sup>13</sup> FROM, Erich; Umut Devrimi, İstanbul: Payel Yayınları, 1990 s:52.

<sup>14</sup> A.g.e. s:53.

İnsanlar, günümüzde çoğunlukla ara durumlar, parçalanmışlıklar yaşamaktadırlar; bencilleşmektedirler. Bu günümüzde reklamlarda da görülmektedir. Ürün tanıtımları egolara seslenmektedir. Kapitalizm bir yandan bireyi ortadan kaldırırken diğer yandan da onu kutsamakta da ustalaşmıştır.<sup>15</sup>

Ruhsal sıkıntılar tarihin hiçbir döneminde bugünkü kadar yoğun olmamıştır. Yepyeni psiko-sosyal histerik sendromlar, geleceğe ilişkin tüm umutlarını yitirdikleri için zaten çöküntü içinde olan insanları bir veba salgını gibi kırıp geçirmektedir. Toplumsal alanın, karşı durulmaz bir şekilde kötüleşen bir alana dönüşen bu çağda insanlarda içe kapanma başlamıştır. Bu tür yaşamların yöneldiği alanlar tarikatlar, köktendincilik ve tüketim çılgınlığı gelmektedir.<sup>16</sup>

Bireyleşme bir insanın diğerlerinden farklılığı ve tekliği anlamına gelir. Bireyleşme çok ileri gittiği zaman kişiyi toplumdan koparıp yalnızlaşmasına neden olur. İnsanlar yalnız kaldıklarında veya dış dünyadan soyutlandıklarında benliklerinin sınırlarını yitiriyorlarmışçasına bir duygu yaşayabilirler. İnsanlar günümüzde yalnızlıkları karşısında savunma mekanizmaları geliştirirler, sürekli ve aşırı yemek yeme, anlamsızca ve sürekli bir şeyler satın alma, seçim yapmaksızın ardı ardına film veya TV seyretme, amaçsızca dükkan vitrinlerini izlemek vs.<sup>17</sup>

Bütün yalnızlık duygularına, kaygılarına, bunalımlara, sıkıntılara, hıza, sıkıştırılmışlığa rağmen günümüz insanı kendini özgür saymaktadır. Bu da özgürlük kavramının, canına kıymaması veya ayaklanmaması, bunu kendi seçtiğine inanabilmesi için toplumun çok erken yaşlarda kafasına soktuğu bir etinsel özdevingen davranışın sonucu olmasından değil mi acaba ?<sup>18</sup>

---

<sup>15</sup> ZERRAN, John. Gelecekteki İlkel, İstanbul: Karar Yayınları 2000 s:205.

<sup>16</sup> A.g.e. s:7.

<sup>17</sup> GEÇTAN, Engin; İnsan Olmak, İstanbul: Remzi Kitabevi, 1989 s:85-86.

<sup>18</sup> LABORİT, Henri; İnsan ve Kent, İstanbul: Payel Yayınları, 1990 s:142.

### III. BÖLÜM

#### BULGULAR VE YORUM

Çalışma Ankara İli Keçiören İlçesinin 3 ayrı bölgesinde yapılmıştır. Bu bölgeler belirlenirken 3 ayrı sosyo-ekonomik özelliğin tespit edilmesine çalışılmıştır. Çalışmayan belli bir geliri olmayanlar (ev hanımları, öğrenci vb) içinde kendilerine bakan kişinin gelir düzeyi esas alınmıştır.

Gelir düzeylerine göre denekler alt-orta-üst gruplar olarak ayrılmıştır. Her grupta 18'i kadın 18'i erkek olmak üzere 36 kişi bulunmaktadır. Toplam 108 kişiye anket uygulanmıştır.

Alt Grup Keçiören ilçesi, Kuşcağz mahallesi, Taşocağı sokağı'nda yaşayan 36 kişidir. Mahalle gecekondü niteliğindedir. Evlerin çoğu bahçeli, komşularla diğer evlerin sınırlarıyla iç içe gibidir.

Orta Grup Keçiören ilçesi, 19 Mayıs mahallesi, Yunus Emre caddesinde yaşamakta olan 36 kişidir. Cadde trafiğı yoğun, zemin katlarında dükkanların bulunduğu apartmanlardan oluşmaktadır.

Üst Grup Keçiören ilçesi, Ayvalı mahallesindeki 3 sitedir. Hilâl, İkizler ve Ata Sitesi. Siteler oldukça modern görünümündedir. Sitelerin güvenlik görevlileri, çocuklar için ayrılmış alanları bulunmaktadır. Çevrelerindeki evlerden parmaklıklarla ayrılmışlardır. Burada da 36 kişiye anket uygulanmıştır.

Tabolarda gruplar mahalle adlarıyla gösterilecektir: Alt grup – Kuşcağz Mahallesi, orta grup 19 Mayıs Mahallesi ve üst grup da Ayvalı Mahallesi'dir

## A- Deneklerin Özellikleri

### Yaş

**Tablo 1.** Deneklerin Yaşları

Yaş	Kuşcağız Mahallesi (Alt Grup)	%	19 Mayıs Mahallesi (Orta Grup)	%	Ayvalı Mahallesi (Üst Grup)	%	Toplam	%
16-20	1	11.1	2	22.2	6	66.6	9	8.3
21-30	9	31	8	27.5	12	41.3	29	26.8
31-40	10	22.2	19	39.9	17	37.7	45	41.6
41-50	7	43.7	8	50	1	6.2	16	14.8
51-60	6	100	-	-	-	-	6	5.5
60+	3	100	-	-	-	-	3	2.7
<b>Toplam</b>	36	33.3	36	33.3	36	33.3	108	100

Deneklerin yaş ortalaması 34.6'dır. En küçüğü 16, en büyüğü 72 yaşındadır. 31-40 yaş arasında 45 kişi vardır. En çok bu yaş grubu bulunmaktadır. 45 kişinin 18'i (%39.9) orta gruptadır, 17'si (%37.7) üst gruptadır, 10'u (%22.2) alt gruptadır. 51-60+ sadece alt grupta bulunmaktadır. 16-20 yaş grubu toplam 9 kişidir. Bunların 6'sı (%66) üst gruptadır, 2'si (%22.2) si orta gruptadır, 1'i ise (%11.1) alt gruptadır.

### Medeni Durum

**Tablo 2.** Deneklerin Medeni Durumları

Medeni Durum	Kuşcağız Mahallesi	%	19 Mayıs Mahallesi	%	Ayvalı Mahallesi	%	Toplam	%
Evli	30	39.9	25	33.3	20	26.6	75	69.4
Bekâr	3	12.5	9	37.5	12	50	24	22.2
Boşanmış /Dul	3	33.3	2	22.2	4	44.4	9	8.3
<b>Toplam</b>	36	33.3	36	33.3	36	33.3	108	100

Deneklerin 75'i (%69.4) evlidir, 24'ü (%22.2) bekindir. 9'u (%8.3) boşanmış/duldur. Bütün gruplarda evlilerin sayısı fazladır. Evli olanların 30'u (%39.9) alt grupta, 25'i (%33.3) orta grupta, 20'si (%26.6) üst gruptadır.

Bekarların sayısının en fazla olduğu grup üst gruptur: 12 kişi (%50), 9'u (%37.5) orta grupta, 3'ü (%12.5) alt gruptadır. Boşanmış / dul olanların 4'ü (%44.4) üst grupta, 2'si (%22.2) orta grupta ve 3'ü (%33.3) alt gruptadır.

### Öğrenim Durumu

**Tablo 3.** Deneklerin öğrenim durumları

Öğrenim Durumu	Kuşcağız Mahallesi	%	19 Mayıs Mahallesi	%	Ayvalı Mahallesi	%	Toplam	%
Okur-yazar değil	3	100	-	-	-	-	3	2.7
İlkokul	17	58.6	7	24.1	5	17.2	29	26.8
Ortaokul	9	69.2	4	30.7	-	-	13	12
Lise	7	20	9	25.7	19	54.2	35	32.4
Y.Okul-Üniv.	-	-	16	57.1	12	42.8	28	25.9
<b>Toplam</b>	<b>36</b>	<b>33.3</b>	<b>36</b>	<b>33.3</b>	<b>36</b>	<b>33.3</b>	<b>108</b>	<b>100</b>

Deneklerin 35'i (%32.4) lise mezunudur, 29'u (%26.8) ilkokul mezunu, 28'i (%25.9) Y.okul ve üniversite mezunudur. 13'ü (%12) ortaokul mezunu, 3'ü (%2.7) okur-yazar değildir. Okur-yazar olmayanların 3'ü(%100) alt gruptadır. Alt grupta Y.Okul ve Üniversite mezunu bulunmamaktadır. Y.Okul ve Üniversite mezunlarının 16'sı (%57.1) orta grupta, 12'si (%42.8) üst gruptadır. Alt grupta 17'i (%58.6) oranında ilkokul mezunu en fazladır. Orta grupta üniversite mezunu fazladır (%57.1). Üst grupta (%54.2) oranıyla en fazla lise mezunu bulunmaktadır.

## Meslek

**Tablo 4.** Alt Gelir Grubu Kadın ve Erkeklerin Meslekleri

Meslek	Kadın	%	Erkek	%	Toplam	%
Ev Hanımı	18	100	-	-	18	50
İşçi	-	-	7	100	7	19.4
Kapıcı	-	-	1	100	1	2.7
Şoför	-	-	1	100	1	2.7
Garson	-	-	1	100	1	2.7
Tesisatçı	-	-	2	100	2	5.5
Emekli	-	-	5	100	5	13.8
Hareket Mem.	-	-	1	100	1	2.7
<b>Toplam</b>	18	50	18	50	36	100

Her 3 gelir grubunda da belirli bir geliri (ölçülebilen) olmayan ev hanımlarının grubu belirlenirken yaşadıkları ailedeki gelir düzeyi esas alınmıştır.

Alt gruptaki kadınların 18'i (%100) ev hanımıdır. Erkeklerin 7'si (%19.4) işçidir, 5'i (%13.8) emeklidir. Diğer meslekler ise kapıcı, şoför, garson, tesisatçı ve hareket memurudur. Alt gelir grubundaki deneklerin çoğu asgari ücret karşılığında çalışmaktadır. Alt grupta kadınların tamamı ev hanımıdır. Erkekler arasında ise en fazla işçi bulunmaktadır.

## Orta Gruptaki Deneklerin Meslekleri

**Tablo 5.** Orta Gelir Grubu Kadın ve Erkeklerin Meslekleri

Meslek	Kadın	%	Erkek	%	Toplam	%
Ev Hanımı	12	100	-	-	12	33.3
Hemşire	3	100	-	-	3	8.3
Memur	2	28.5	5	71.4	7	19.4
Eczacı	1	50	1	50	2	5.5
İşçi	-	-	8	100	8	22.2
Sağlık Mem.	-	-	1	100	1	2.7
Serbest	-	-	3	100	3	8.3
<b>Toplam</b>	18	50	18	50	36	100

Orta gruptaki deneklerin 12'si (%33.3) ev hanımıdır, 3'ü (%8.3) hemşire, 7'si (%19.4) memurdur (memur olanların 2'si kadın 5'i erkektir). 8'i (%22.2) işçidir. Diğer meslekler ise eczacı, sağlık memuru ve serbest meslektir. Orta grupta kadınlar arasında en fazla ev hanımı, erkekler arasında da en fazla memurlar bulunmaktadır.

### Üst Gruptaki Deneklerin Meslekleri

**Tablo 6.** Üst Gelir Grubu Kadın ve Erkeklerin Meslekleri

Meslek	Kadın	%	Erkek	%	Toplam	%
Ev Hanımı	11	100	-	-	11	30.5
Emlâkçı	1	100	-	-	1	2.7
Öğrenci	3	50	3	50	6	16.6
Mühendis	2	100	-	-	2	5.5
Serbest	1	6.6	14	93.3	15	41.6
Pilot	-	-	1	100	1	2.7
<b>Toplam</b>	18	50	18	50	36	100

Üst gruptaki deneklerin 15'i (%41.6) serbest meslek sahibidir, ticaretle uğraşmaktadırlar. 11'i (%30.5) ev hanımıdır, 6'sı (%16.6) öğrencidir. Diğer meslekler ise emlakçı, mühendis ve pilotur.

Her 3 grupta kadınların çoğu ev hanımıdır. Kadınların meslek çeşitliliği üst grubua doğru artmaktadır.

### Aile Yapısı

**Tablo 7.** Deneklerin Aile Yapısı

Aile Yapısı	Kuşcağız Mahallesi	%	19 Mayıs Mahallesi	%	Ayvalı Mahallesi	%	Toplam	%
Çekirdek	28	34.5	30	37	23	28.3	81	75
Geniş	8	36.3	5	22.7	9	40.9	22	20.3
Yok	-	-	1	20	4	80	5	4.6
<b>Toplam</b>	36	33.3	36	33.3	36	33.3	108	100



Deneklerin 81'i (%75) çekirdek aileye, 22'si (%20.3) geniş aileye sahiptir. 5'inin (%4.6) ise ailesi yoktur. En çok çekirdek aileye sahip denekler orta grupta bulunmaktadır (%37). En çok geniş aile (%40.9) üst gruptadır.

### Gelir Düzeyi

**Tablo 8.** Deneklerin Gelir Düzeyleri

Gelir Düzeyi	Kuşcağız Mahallesi	%	19 Mayıs Mahallesi	%	Ayvalı Mahallesi	%	Toplam	%
350-700 YTL	18	100	-	-	-	-	18	16.6
750-2000 YTL	-	-	24	100	-	-	24	22.2
3000-10000 YTL	-	-	-	-	25	100	25	23.1
Belirli bir geliri yok	18	43.9	12	29.2	11	26.8	41	37.9
<b>Toplam</b>	36	33.3	36	33.3	36	33.3	108	100

Alt grubun gelir düzeyi 350-700 YTL olarak alınmıştır. Orta grubun gelir düzeyi 750-2000 YTL arasındadır. 3000-10000 YTL arası gelire sahip denekler üst grup olarak kabul edilmiştir. Kadın olan deneklerin ev hanımı olanlarının sayısı 41 (%37.9) dir. Bu denekler sınıflandırılırken evre olanların eşlerinin, bekar olanların ise ailenin geçimini sağlayan kişinin gelir düzeyi esas alınmıştır (Belirli bir (ölçülebilir) gelirleri yoktur).

### Doğum Yeri

**Tablo 9.** Deneklerin Doğum Yerleri

Gelir Düzeyi	Kuşcağız Mahallesi	%	19 Mayıs Mahallesi	%	Ayvalı Mahallesi	%	Toplam	%
Köy	22	56.4	10	25.6	7	17.9	39	36.1
Kasaba	2	40	1	10	2	20	5	4.6
İlçe	4	21	10	52.6	5	26.3	19	17.5
İl	8	17.7	15	33.3	22	48.8	45	41.6
<b>Toplam</b>	36	33.3	36	33.3	36	33.3	108	100

Deneklerin çoğunluğu şehirde doğmuştur. 45 kişi (%41.6) köyde doğanların sayısı 39 (%36.1) dur. İlçe doğanların sayısı 19 (%17.5) dur. 5'i (%4.6) kasabada doğmuştur. Köyde doğanların çoğu alt gruptadır. 22 kişi (%56.4), ilçede doğanların çoğu orta gruptadır. 10 kişi (%52.6) ve şehirde doğanların çoğu 22 kişi (%48,8) üst grupta bulunmaktadır.

### Birlikte Yaşanılan Kişiler

**Tablo 10.** Deneklerin Birlikte Yaşadığı Kişiler

Kimlerle Yaşadığı	Kuşcağız Mahallesi	%	19 Mayıs Mahallesi	%	Ayvah Mahallesi	%	Toplam	%
Aile	36	36	33	34	29	29.8	97	89.8
Arkadaş	-	-	-	-	3	100	3	2.7
Yalnız	1	12.5	3	37.5	4	50	8	7.4
<b>Toplam</b>	36	33.3	36	33.3	36	33.3	108	100

Deneklerin 97'si (%89,8) ailesiyle, 8'i (%7.4) yalnız ve 3'ü (%2.7) de arkadaşlarıyla yaşamaktadırlar. Ailesiyle yaşayanların 35'i (%36) alt grupta, 33'ü (%34) orta grupta ve 29'u (%29.8) üst gruptadır. Arkadaşlarıyla yaşayanların hepsi 3(%100) üst gruptadır. Yalnız yaşayanların 4'ü (%50) üst grupta, 3'ü (%37.5) ve 1'i (%12.5) alt gruptadır.

## B- Deneklerin Yalnızlık Düzeylerinin Bazı Sosyodemografik Özelliklerle İlişkisi

### Yaş ve Yalnızlık

**Tablo 11.** Yaş ve Yalnızlık İlişkisi

<b>Kuşcağz Mah.</b>	<b>Ucla<math>\geq</math>41</b>	<b>%</b>	<b>Ucla&lt;41</b>	<b>%</b>	<b>Toplam</b>	<b>%</b>
16-20	1	100	-	-	1	2.7
21-30	5	55.5	4	44.4	9	25
31-40	5	50	5	50	10	27.7
41-50	5	71.4	2	28.5	7	19.4
51-60	2	33.3	2	66.6	3	8.3
60+	1	33.3	2	66.6	3	8.3
<b>Toplam</b>	<b>19</b>	<b>52.7</b>	<b>17</b>	<b>47.2</b>	<b>36</b>	<b>100</b>
<b>19 Mayıs Mah.</b>						
16-20	-	-	2	100	2	5.5
21-30	5	55.5	4	44.4	9	25
31-40	11	64.7	6	35.2	17	47.2
41-50	4	50	4	50	8	22.22
<b>Toplam</b>	<b>20</b>	<b>55.5</b>	<b>16</b>	<b>44.4</b>	<b>36</b>	<b>100</b>
<b>Ayvalı Mah.</b>						
16-20	6	100	-	-	6	16.6
21-30	8	66.6	4	33.3	12	33.3
31-40	10	58.8	7	41.1	17	47.2
41-50	-	-	1	100	1	27
<b>Toplam</b>	<b>24</b>	<b>66.6</b>	<b>12</b>	<b>33.3</b>	<b>36</b>	<b>100</b>

Her üç grupta da 31-40 yaş grubu fazladır. Orta ve üst grupta 51 yaş ve üzeri bulunmamaktadır. 16-20 yaş grubu üst grupta fazladır. Ucla yalnızlık ölçeğinden elde edilen toplam puanların aritmetik ortalaması alınmış ve yaşlarla karşılaştırılmıştır. Aritmetik ortalama bütün deneklerde 41 bulunmuştur. Buna göre alt gelir grubunda ucla puanı 41 veya yüksek olan toplam 19 kişi (%52.7) vardır. 21-30, 31-40 ve 41-50 yaş grubunda yalnızlık ölçeği ortalamasının üstünde 5'er kişi bulunmaktadır. 41-50 yaş grubunda bulunanlarda ise ucla puanı yüksek olanların oranı daha fazladır (%71.4).

Orta grupta ise 31-40 yaş grubu ortalamasının daha üstündedir: 11 kişi (%64.7). Daha sonrada 21-30 ve 41-50 yaş grubu gelmektedir. 16-20 yaş grubunda deneklerin sayısı oldukça azdır. Bu grupta alt grupta oran yüksekken, orta grupta tam tersidir, üst grupta ise bu yaş grubundakilerin hepsi de ortalamasının üzerindedir.

Üst grupta ise ucla puanı ortalamasının üstünde olanlar 21-30 yaş grubundadır : 8 kişi (%66.6).

Bu üç gruptaki yaş ve yalnızlık ilişkisine bakıldığında yalnızlığın; alt, orta ve üst şeklinde sıralandığında, ileri yaşlardan daha genç yaşlara doğru bir geçiş olduğu görülmektedir. Ele aldığımız bu üç grupta maddi ve manevi açıdan modernizmi en çok yaşayanlar üst gruptadır. Yalnızlık oranının en yüksek olduğu yaş dilimide (üst grup içinde) 21-30'dur.

### Medeni Durum ve Yalnızlık

**Tablo 12.** Medeni Durum ve Yalnızlık

<b>Kuşcağız Mah.</b>	<b>Ucla&gt;=41</b>	<b>%</b>	<b>Ucla&lt;41</b>	<b>%</b>	<b>Toplam</b>	<b>%</b>
Evli	16	53.3	14	46.6	30	83.3
Bekâr	1	33.3	2	66.6	3	8.3
Boşanmış / Dul	2	66.6	1	33.3	3	8.3
<b>Toplam</b>	<b>19</b>	<b>52.7</b>	<b>17</b>	<b>47.2</b>	<b>36</b>	<b>100</b>
<b>19 Mayıs Mah.</b>						
Evli	17	68	8	32	25	69.4
Bekâr	1	11.1	8	88.8	9	25
Boşanmış / Dul	2	100	-	-	2	5.5
<b>Toplam</b>	<b>20</b>	<b>55.5</b>	<b>16</b>	<b>44.4</b>	<b>36</b>	<b>100</b>
<b>Ayvalı Mah.</b>						
Evli	10	50	10	50	20	55.5
Bekâr	10	83.3	2	16.6	12	33.3
Boşanmış / Dul	4	100	-	-	4	11.1
<b>Toplam</b>	<b>24</b>	<b>66.6</b>	<b>12</b>	<b>33.3</b>	<b>36</b>	<b>100</b>

Deneklerin çoğunluğu evlidir, bu üç grupta böyledir. Alt gelir grubunda evli olan deneklerden 16'sı (%53.3) ortalamanın(ucla puanının aritmetik ortalamasının) üzerindedir.

Boşanmış / dul olanların 2'si (%66) ortalamanın üzerindedir. Bekar olanların ise 1'i (%33.3) ortalamanın üzerindedir. Bu grupta yalnızlık oranı en yüksek olan boşanmış/dul olanlardır.

Orta grupta boşanmış/dul olanların 2'si (%100), yani hepsi ortalamanın üzerindedir. Bu grupta ortalamanın üzerindeki 2. sırada evliler bulunmaktadır. Evlilerin 17'sinin (%68) ucla puanı yüksektir. 3. sırada da bekarlar bulunmaktadır.

Üst grupta sıralama değişmektedir. Burada da 1. sırada boşanmış/dul olanlar bulunmaktadır. 4 kişi (%100). Diğer gruplara göre farklı olansa 2. sırada bekarların, 3. sırada da evlilerin olmasıdır. Üst grupta bekar olanların yarısını 16-20 yaş grubu oluşturmaktadır. Yalnız olmak sadece tek yaşamak, tek başına olmak değildir. Bazen insan hayatının belli dönemlerinde toplumla çatışma, aile ile çatışma içine girebilir, dışlanabilir. Özellikle neredeyse her kültürde buluş çağı, gençlik dönemi insanların çatışma, karmaşa dönemleridir. Tanınma, sorma, uyum sağlama vb. içinde bulunduğu topluma uyum sağlayamamakta, anlaşılmamakta bazen kişinin kendini yalnız hissetmesini kolaylaştırabilir.

Medeni durum ve yalnızlık ilişkisine bakıldığında her üç grupta boşanmış/dul bölümündeki deneklerin ucla puanları ortalamanın üzerindedir. Boşanma bizim toplumumuzda eski dönemlere göre değişmekle birlikte sürecin psikolojik boyutu bir yana, kültürel olarak çok da hoş karşılanmayan bir durumdur. Bu travmatik durumun, sosyal boyutu, toplumun boşanmış/dul insanlara bakış açısı gibi tarafları da vardır.

Evli olanlar ise alt ve orta grupta aynıdır. Üst grupta ise sıralamada evli ve bekarların yeri değişmekte üst grupta ortalamanın üzeri ve altındaki sayı aynıdır (%50).

### Öğrenim Durumu ve Yalnızlık

**Tablo 13.** Öğrenim Durumu ve Yalnızlık

<b>Kuşcağız Mah.</b>	<b>Ucla&gt;=41</b>	<b>%</b>	<b>Ucla&lt;41</b>	<b>%</b>	<b>Toplam</b>	<b>%</b>
Okur-yazar değil	1	33.3	2	66.6	3	8.3
İlkokul	10	58.8	7	41.1	17	47.2
Ortaokul	4	44.4	5	55.5	9	25
Lise	4	57.1	3	42.8	7	19.4
Y.Okul+Üniversite	-	-	-	-	-	-
<b>Toplam</b>	<b>19</b>	<b>52.7</b>	<b>17</b>	<b>47.2</b>	<b>36</b>	<b>100</b>
<b>19 Mayıs Mah.</b>						
Okur-yazar değil	-	-	-	-	-	-
İlkokul	4	57.1	3	42.8	7	19.4
Ortaokul	2	50	2	50	4	11.1
Lise	7	77.7	2	22.2	9	25
Y.Okul+Üniversite	7	43.7	9	56.2	16	44.4
<b>Toplam</b>	<b>20</b>	<b>55.5</b>	<b>16</b>	<b>44.4</b>	<b>36</b>	<b>100</b>
<b>Ayvalı Mah.</b>						
Okur-yazar değil	-	-	-	-	-	-
İlkokul	5	100	-	-	5	13.8
Ortaokul	-	-	-	-	-	-
Lise	10	52.6	9	47.3	19	52.7
Y.Okul+Üniversite	9	74.9	3	24.9	12	33.3
<b>Toplam</b>	<b>24</b>	<b>66.6</b>	<b>12</b>	<b>33.3</b>	<b>36</b>	<b>100</b>

Alt grupta üniversite mezunu hiç yoktur, orta grupta okur-yazar olmayan yoktur ve üst grupta okur-yazar olmayan, ortaokul mezunu yoktur.

Alt grupta ilkokul mezunu 17 kişi (%47.2), orta grupta Y.Okul + Üniversite mezunu 16 kişi (%44.4), üst grupta 19 kişi (%52.7) ise mezunudur. Bunlar diğerlerine göre kendi gruplarında en fazla deneğin bulunduğu öğrenim durumlarıdır. Ucla puanının ortalamasına fazladan aza doğru bakıldığında aşağıdaki sonuç çıkmaktadır.

<b><u>Alt grup</u></b>	<b><u>Orta grup</u></b>	<b><u>Üst grup</u></b>
1.İlkokul	Lise	İlkokul
2.Lise	İlkokul	Üniversite
3.Ortaokul	Ortaokul	Lise
4.Okur-yazar değil	Üniversite	

### Meslek ve Yalnızlık

**Tablo 14.** Meslek ve Yalnızlık Düzeyi

<b>Kuşcağız Mah.</b>	<b>Ucla&gt;=41</b>	<b>%</b>	<b>Ucla&lt;41</b>	<b>%</b>	<b>Toplam</b>	<b>%</b>
Ev Hanımı	10	55.5	8	44.4	18	50
İşçi	4	57.1	3	42.8	7	19.4
Kapıcı	-	-	1	100	1	2.7
Şoför	1	100	-	-	1	2.7
Garson	1	100	-	-	1	2.7
Tesisatçı	2	100	-	-	2	5.5
Emekli	1	20	4	80	5	13.8
Hareket Memuru	-	-	1	100	1	2.7
<b>Toplam</b>	<b>19</b>	<b>52.7</b>	<b>17</b>	<b>47.2</b>	<b>36</b>	<b>100</b>
<b>19 Mayıs Mah.</b>						
Ev Hanımı	8	66.6	4	33.3	12	33.3
Hemşire	1	33.3	2	66.6	3	8.3
Memur	2	28.5	5	71.4	7	19.4
Eczacı	-	-	2	100	2	5.5
İşçi	7	87.5	1	12.5	8	22.2
Sağlık Memuru	1	100	-	-	1	2.7
Serbest	1	33.3	2	66.6	3	8.3
<b>Toplam</b>	<b>20</b>	<b>55.5</b>	<b>16</b>	<b>44.4</b>	<b>36</b>	<b>100</b>
<b>Ayvalı Mah.</b>						
Ev Hanımı	7	63.6	4	36.3	11	30.5
Hemşire	1	100	-	-	1	2.7
Öğrenci	6	100	-	-	6	16.6
Mühendis	2	100	-	-	2	5.5
Serbest	8	53.3	7	46.6	15	41.6
Pilot	-	-	1	100	1	2.7
<b>Toplam</b>	<b>24</b>	<b>66.6</b>	<b>12</b>	<b>33.3</b>	<b>36</b>	<b>100</b>

Alt grupta ortalamanın üzerindeki deneklerin meslekleri şoför, garson, tesisatçı, emeklidir (%100). Araştırmada bu meslek gruplarından ancak 1-2 kişi ile görüşülebilmektedir. Bunların dışında ortalamanın üzerinde olan, en yüksek orana sahip meslek grubu işçilerdir (%57.1). Orta grupta işçiler vardır. Ancak alt gruptaki işçilerin aylık gelirleri asgari ücrettir. Meslek aynı gibi olmasına rağmen ücret olarak aynı değildir. Daha sonra ev hanımları gelmektedir: 10 kişi (%55.5).

Orta grupta %87'lik oranla işçiler ortalamanın üzerinde 1. sıradadırlar, 2.sırada ev hanımları vardır: 8 kişi (%66.6), 3. sırada hemşireler: 1 kişi (%33.3) ve serbest meslek: 1 kişi (%33.3), 4.sırada da memurlar: 2 kişi (%23.5).

Üst grupta 1. sırada da öğrenci: 6 kişi (%100), emlakçı 1 kişi (%100), münehdis: 2 kişi (%100) bulunmaktadır. Bunlardan sonra 2.sırada ev hanımı bulunmaktadır: 7 kişi (%63.6). 3. sırada da serbest meslek sahibi (çoğunluğu, hemen hemen hepsi ticaretle uğraşmaktadır): 8 kişi (%53.3) vardır.

Bütün gruplarda ev hanımlarının yalnızlık düzeyi ilk sırada olmasada 2.sıradadır yani yüksektir. Ev hanımları çoğunlukla vakitlerini evde geçirirler. Çocuklarının bakımı, yemek, temizlik vb. evle ilgili işleri yaparlar. Sosyal çevrede yapılan işe göre değişir. Bu durumun insanların hayatına olumlu veya olumsuz yansımaları olur. Bir ev hanımı için sosyal aktiviteler bazen sadece komşu ve akraba ziyaretlerinden oluşur. İletişim kuracağı insanların çeşitliliği daha azdır. Eğer eşi çalışıyorsa ikisinin günlük yaşamı çok farklıdır. Beklentiler, beklentilerin karşılığının olamaması da kişileri çoğu zaman yalnız hissettirir.



## Aile Yapısı ve Yalnızlık

**Tablo 15.** Aile Yapısı ve Yalnızlık Düzeyi

<b>Kuşcağız Mah.</b>	<b>Ucla<math>\geq</math>41</b>	<b>%</b>	<b>Ucla&lt;41</b>	<b>%</b>	<b>Toplam</b>	<b>%</b>
Çekirdek	14	50	14	50	28	77.7
Geniş	5	62.5	3	37.5	8	22.2
Yok	-	-	-	-	-	-
<b>Toplam</b>	<b>19</b>	<b>52.7</b>	<b>17</b>	<b>47.2</b>	<b>36</b>	<b>100</b>
<b>19 Mayıs Mah.</b>						
Çekirdek	16	53.3	14	46.6	30	83
Geniş	3	60	2	40	5	13.8
Yok	1	100	-	-	1	27
<b>Toplam</b>	<b>20</b>	<b>55.5</b>	<b>16</b>	<b>44.4</b>	<b>36</b>	<b>100</b>
<b>Ayvalı Mah.</b>						
Çekirdek	15	65.2	8	34.7	23	63.8
Geniş	5	55.5	4	44.4	9	25
Yok	4	100	-	-	4	11.1
<b>Toplam</b>	<b>24</b>	<b>66.6</b>	<b>12</b>	<b>33.3</b>	<b>36</b>	<b>100</b>

Üç grupta çekirdek aile en çok olanıdır. Geniş aile 2.sıradadır. Ailesi olmayan ise alt grupta yoktur, orta ve üst grupta ailesi olmayan denekler vardır.

Alt grupta aile yapısı geniş aile olan kişiler ortalamanın üzerindedir: 5 kişi (%62.5). 2.sırada çekirdek aileye sahip denekler gelmektedir: 14 kişi (%50). Orta grupta ailesi olmayan denekler 1. sıradadır: 1 kişi (%100). Ortalamanın üzerindeki 2. grup geniş aileye sahip olanlardır %60. 3.sırada da çekirdek aileye sahip olanlar vardır %53.3. Üst grupta ailesi olmayanların yalnızlık düzeyi yüksektir. %100 (4 kişi bulunmaktadır). 2. sırada çekirdek aileye sahip olanlar %65.5, 3. sırada da geniş aileye sahip olanlar bulunmaktadır.

Aile insan hayatı için önemli bir kurumdur. Özellikle bizim toplumumuzda aile kavramı önemli bir yere sahiptir. Gittikçe aileler küçülmektedir. Bunun oranı kırdak kente geçildikçe daha da artmaktadır. Kan bağının bu kadar önemsendiği bir toplum da ailenin kaybedilmiş olması insanı tabii ki olumsuz etkiler. Aile, kimi zaman hayattaki birçok şeye rağmen sığınılan, kişinin kendini güvende hissettiği bir şeydir, kimi zaman aile-insan ilişkisi düşünüldüğünde herşey yolunda gitmemektedir. Gazetelerin 3. sayfaları aile içinde yaşanabilen dehşet verici olaylarla doludur. Bazen aile olmak kendini kapatmak, ayrı olmaktır diğerlerinden. Yaşananlar, olumsuz, kötü, korkunçda olsa aile içinde kalır: “kol kırılır yen içinde kalır”. Öyleki ülkemizde kan bağının, aynı kandan olmanın çok önemsendiği olaylar olmaktadır. Örneğin bir kadının erkek kardeşi, ailedeki diğer erkekler, onun namusunu koruma adına, kişiye özel olabilecek, kişinin kendisinin karar verebileceği birçok duruma karışabilmektedir. İnsan hayatının birçok dönüm noktasını ailesiyle yaşamakta: çocukluk, ergenlik, okul yılları. Kırdan kente geldikçe, insanın hayatında bir başka kişi veya kişiler bu anlara tanık olmazlar. Aile insanın (birey olarak) tarihidir, tanığıdır. Ailesi olmayan deneklerin yalnızlık düzeyi diğerlerinden daha yüksektir.

Alt grupta ailesi olmayan denek yoktur. Burada yalnızlık düzeyinin yüksek olduğu grup geniş aileye sahip olanlardır %62.5. Alt grup diğer gruplara göre geleneksel değer yargılarını taşımaktadır. Çok fazla deforme olmamış değişmemiştir. Kadınların çoğunluğu evlilik nedeniyle Ankara'ya gelmiştir. Ankara bir metropol olmasına rağmen bu durum onların hayatına pek yansımamaktadır. Şehir merkezine gitmeleri (kızılay'a) nadirdir. Geniş ailede büyükanne, büyükbaba bulunmaktadır. Geleneksel değer yargıları henüz çok değişmediği için otorite büyükler olabilmekte.

Yalnızlık sadece tek yaşamak değildir. İnsan istediklerini yapamayınca bu yabancılaşma ve yalnızlık yaratabilir. Bizim toplumumuzda genellikle saygı büyüklere duyulur. Çoğu zaman saygı duymakda karşı gelmemek olarak değerlendirilir. İnsanlar için geniş bir ailede yaşamak, özellikle geleneksel kriterlere görevse insanı memnun etmeyebilir.

Alt ve orta gruptaki sıralama aynıdır. Geniş aileden sonra yalnızlık açısından çekirdek aile gelir. Üst gruptaysa durum değişiyor. Çekirdek aileye sahip olanların yalnızlık düzeyi geniş aileye sahip olanlardan daha yüksektir.

### **Gelir Düzeyi ve Yalnızlık**

**Tablo 16.** Gelir Düzeyi ve Yalnızlık İlişkisi

<b>Gelir Düzeyi</b>	<b>Ucla<math>\geq</math>41</b>	<b>%</b>	<b>Ucla<math>&lt;</math>41</b>	<b>%</b>	<b>Toplam</b>	<b>%</b>
<b>Kuşcağz Mah.</b>						
350-700 YTL	19	52.7	17	47.2	36	33.3
<b>19 Mayıs Mah.</b>						
750-2000 YTL	20	55.5	16	44.4	36	33.3
<b>Ayvalı Mah.</b>						
3000-10.000 YTL	24	66.6	12	33.3	36	33.3
<b>Toplam</b>	<b>63</b>	<b>58.3</b>	<b>45</b>	<b>41.6</b>	<b>108</b>	<b>100</b>

Ekonomik durum yalnızlığı etkileyen önemli etkenlerden biridir. Araştırmada 350-700 YTL aylık gelire sahip olanlar alt grup, 750-2000 YTL orta grup ve 3000-10.000 YTL üst gruptur. Anket uygulaması sırasında deneklerin evlerinin, sokaklarının, kıyafetlerinin, evlerindeki eşyalarının, konuşma tarzlarının vb. farklı olduğu gözlenmiştir. Bunun temel nedeni ekonomidir. Ekonomi insan yaşamında birçok şeyi belirleyebilmektedir. Ama bu ekonomik durumu iyi olan insanlar için herşeyin iyi olacağı veya yolunda gideceği anlamına gelmemektedir.

Gelir düzeyine göre yalnızlık durumunda; yalnızlık düzeyi alt gelir grubundan, üst gruba doğru yükselmiştir. Alt gelir grubunda ortalamanın üstünde olan 19 kişi (%52.7) dir. Orta gelir grubunda ortalamanın üstünde olan 20 kişi (%55.5)dir. Üst gelir grubunda ortalamanın üstünde olan 24 kişi (%66.6) dir.

Üst grupta insanların birçok ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri hatta ihtiyaçların ötesine geçebilecekleri paraları (alım güçleri) vardır. Bunun yanında para kazanmak için harcanan çaba, zaman da fazladır. Bazen insanlar kendilerine vakit ayıramamaktadırlar. Üst grupta erkek deneklerin çoğunluğu serbest meslek sahibidir, ticaretle uğraşmaktadırlar. İş yerlerinde uzun zamanlar geçirmekteler. Stresli bir yaşam sürmekteler ve işler bu tarz mesleklerde işyerinde kalmamaktadır. İşin dışında da enerjileri iş için verilmekte, performans gerektirmekte. Sosyal ilişkilerde bazen buna göre düzenlenmektedir. Üst grupta ilişkiler daha resmi, tekliflidir. Alt grupta ise insanlar arasındaki ilişkiler teklifsizdir. Ön yargısız güven duyulmaktadır. Ekonomik durumun iyi olmasının satın alacağı şeylerden biride bilgiye ulaşmaktır. Maddi veya manevi bir takım şeylere ulaşabilmek, onların ulaşılabilir olduğunu görmek, tatminsizliği getirmekte, yetinmemeyi göstermektedir. Bilmek bazen hayattaki bazı şeyleri zorlaştırabilir.

Gelir düzeyi yükseldikçe yalnızlık oranı artmaktadır. Ekonomik durum insanın sadece maddiyatını etkilemekle kalmaz. Sosyal ilişkilerini de etkiler.

## Birlikte Yaşanılan Kişiler ve Yalnızlık

**Tablo 17.** Birlikte Yaşanılan Kişiler ve Yalnızlık İlişkisi

<b>Kuşcağız Mah.</b>	<b>Ucla&gt;=41</b>	<b>%</b>	<b>Ucla&lt;41</b>	<b>%</b>	<b>Toplam</b>	<b>%</b>
Aile	18	51.4	17	48.5	35	97.2
Arkadaş	-	-	-	-	-	-
Yalnız	1	100	-	-	1	2.7
Toplam	19	52.7	17	47.2	36	100
<b>19 Mayıs Mah.</b>						
Aile	19	57.5	14	42.4	33	91.6
Arkadaş	-	-	-	-	-	-
Yalnız	1	33.3	2	66.6	3	8.3
Toplam	20	55.5	16	44.4	36	100
<b>Ayvalı Mah.</b>						
Aile	17	58.6	12	41.3	29	80.5
Arkadaş	3	100	-	-	3	8.3
Yalnız	4	100	-	-	4	11.1
<b>Toplam</b>	<b>24</b>	<b>66.6</b>	<b>12</b>	<b>33.3</b>	<b>36</b>	<b>100</b>

Deneklerin çoğunluğu ailesi ile yaşamaktadır (%89.8). Alt ve orta grupta arkadaşıyla yaşayan denek bulunmamaktadır. Yalnızlık düzeyinin yüksekliği açısından alt grupta 1. sırada yalnız yaşayanlar ve 2. sırada ailesiyle yaşayanlar vardır. Orta grupta 1. sırada ailesiyle yaşayanlar, 2. sırada yalnız yaşayanlara vardır. Üst grupta 1. sırada arkadaşıyla ve yalnız yaşayanlar 2. sırada da ailesiyle yaşayanlar vardır. Sıralama alt ve üst grupta aynıdır, orta grupta farklılaşmaktadır. Orta grup da ailesiyle yaşayanların yalnızlık düzeyi yüksektir. İnsan toplumsal bir varlıktır. Diğerleri olmadığında insan için birçok şey olmayabilirdi. İnsan ilişkileri bizim kültürümüzde de, diğer kültürlerde de önemlidir. Bunun yaşanışı, değer yargıları, uygulamaları, farklı olabilir. Günümüzde geniş aileden çekirdek aileye hatta tekli yaşamlara doğru gidilmekte.

Özellikle bekâr insanlar yalnız yaşamayı tercih etmekte. Yalnız yaşamak özgür olmayı, rahat davranmayı (kendine göre davranmayı) sağlamakta. Bunun yanı

sıra uzun süreli yalnız yaşamalarda kişi bireyselleşmekte ve buna alışmaktadır. Bu daha çok metropol yaşamına özgü birşeydir. Özellikle kişi kadınsa küçük şehirlerde tek başına yaşaması yadırganabilir ve zorluklarla karşılaşabilir. Yalnız yaşamının olumlu tarafları yanında olumsuz tarafları da vardır. Aileyle veya arkadaşlarla yaşandığı zaman seçilmemişde olsa insan insanlarla iletişim kurmak zorunda kalır, sosyal etkileşimi olur. Yalnız yaşarken bu daha çok kişinin seçimlerine, çabasına bağlıdır. Alt ve üst grupta yalnız veya arkadaşıyla yaşayanların yalnızlık düzeyi yüksek bulunmuştur.

Orta gruptaysa ailesiyle yaşayanların yalnızlık düzeyi yalnız yaşayanlardan yüksektir. Aileyle yaşamak gençlerde özellikle birtakım şeylere engel olabilir. Gençler ebeveynleriyle sorunlar yaşayabilirler. Bunlarda insanı yalnız hissettirebilir. Birey olarak yaşamak nasıl sosyal ilişkileri olumsuz etkileyebiliyorsa, aileyle veya arkadaşlarıyla yaşamakta başka şekillerde (kişinin bireysel seçimlerini engelleyerek) sosyal ilişkilerini olumsuz etkileyebilir.

### Cinsiyet ve Yalnızlık

**Tablo 18.** Cinsiyet ve Yalnızlık Düzeyi

<b>Kuşcağız Mah.</b>	<b>Ucla&gt;=41</b>	<b>%</b>	<b>Ucla&lt;41</b>	<b>%</b>	<b>Toplam</b>	<b>%</b>
Kadın	10	55.5	8	44.4	18	50
Erkek	9	50	9	50	18	50
Toplam	19	52.7	17	47.2	36	100
<b>19 Mayıs Mah.</b>						
Kadın	9	50	9	50	18	50
Erkek	11	61.1	7	38.8	18	50
Toplam	20	55.5	16	44.4	36	100
<b>Ayvalı Mah.</b>						
Kadın	14	77.7	4	22.2	18	50
Erkek	10	55.5	8	44.4	18	50
<b>Toplam</b>	<b>24</b>	<b>66.6</b>	<b>12</b>	<b>33.3</b>	<b>36</b>	<b>100</b>

Cinsiyete göre yalnızlık alt ve üst grupta aynı bulunmuştur. Alt grupta da, üst grupta da kadınların yalnızlık düzeyi erkeklerin yalnızlık düzeyinden yüksektir. Orta gruptaysa erkeklerin yalnızlık düzeyi, kadınlarınkinden yüksektir.

Alt grupta kadınların 10'u (%55.5) ortalamanın üzerindeyken erkeklerin 9'u (%50) ortalamanın üzerindedir. Orta grupta kadınların 9'u (%50) ortalamanın üzerinde, erkeklerin 11'i (%61.1) ortalamanın üzerindedir. Üst gruptaysa kadınların 14'ü (%77.7), erkeklerin 10'u (%55.5) ortalamanın üzerindedir.

Kadınlar erkeklere göre daha duygusaldır. Beklentileri duygusal konularda daha yüksektir, daha hassasdırlar. Bir erkeğin sorun yapmayacağı bir durum bir kadın için sorun olabilmekte. Bunun nedeni ise genetik, biyolojik yapının farklılıklarının yanında, kadınların ve erkeklerin yetiştirilmesindeki sosyal ve kültürel farklardır. Kadınlar türk toplumunda genellikle bastırılarak yetiştirilir. İçindeki dışına vurmak yerine toplumdaki ideal bir model vardır: oturmasını kalkmasını bilen, hanımefendi, iyi anne, iyi eş (bunlar hayatındaki birçok şeyden önce gelmelidir) fazla gülmeyen, karşı cinsle ilişkilerini sınırlayan vb. Öyleki ülkemizde kadınların cinsel yaşamına bile aile büyükleri karışabilmektedir. Oysa bu bir erkek için geçerli değildir. Kadınlar evli veya bekar belli kalıplara göre yaşarlar. İstediklerini yapamazlar, hayatlarını başkalarına göre yaşarlar. Buda belki yabancılaşmanın en büyük nedenlerinden biridir. Yabancılaşmanın sonucuda yalnızlığı getirir.

## C-Deneklerin Aile, Arkadaş, Akrabalık İlişkileri ve Yalnızlık İlişkileri

### Sahip Olunan Dost Sayısı ve Yalnızlık

**Tablo 19.** Sahip Olunan Dost Sayısı ve Yalnızlık

<b>Kuşcağız Mah.</b>	<b>Ucla<math>\geq</math>41</b>	<b>%</b>	<b>Ucla<math>&lt;</math>41</b>	<b>%</b>	<b>Toplam</b>	<b>%</b>
Yok	8	80	2	20	10	27.7
1	4	66.6	2	33.3	6	16.6
2	3	50	3	50	6	16.6
3	2	40	3	60	5	13.8
4	-	-	2	100	2	5.5
5	-	-	2	100	2	5.5
6	-	100	-	-	1	2.7
10-+	1	25	3	75	4	11.1
<b>Toplam</b>	<b>19</b>	<b>52.7</b>	<b>17</b>	<b>47.2</b>	<b>36</b>	<b>100</b>
<b>19 Mayıs Mah.</b>						
Yok	3	100	-	-	3	8.3
1	5	62.5	3	37.5	8	22.2
2	5	62.5	3	37.5	8	22.2
3	3	75	1	25	4	11.1
4	1	50	1	50	2	5.5
5	-	-	1	100	1	2.7
6	1	100	-	-	1	2.7
10-+	2	22.2	7	77.7	9	25
<b>Toplam</b>	<b>20</b>	<b>55.5</b>	<b>16</b>	<b>44.4</b>	<b>36</b>	<b>100</b>
<b>Ayvalı Mah.</b>						
Yok	2	100	-	-	2	5.5
1	3	75	1	25	4	11.1
2	4	57.1	3	42.8	7	19.4
3	1	50	1	50	2	5.5
4	2	100	-	-	2	5.5
5	4	80	1	20	5	13.8
6	-	-	-	-	-	-
10-+	8	57.1	6	42.8	14	38.8
<b>Toplam</b>	<b>24</b>	<b>66.6</b>	<b>12</b>	<b>33.3</b>	<b>36</b>	<b>100</b>



İnsanlarla ilişkilerin isimleri vardır. Bu bölümde deneklerin kendilerini yakın hissettiği kişi sayısının belirlenmesi için “Hiç arkadaşınız (dostunuz) var mı?” diye soruldu. Kişiler arası ilişkiler bazen insanları sorunlarından uzaklaştıran rahatlatan etmenlerdir. Dost sayısı konusunda; dostu olmadığını söyleyenlerin sayısı 15 kişi (%13.8) dir. Bu alt grupta 10 kişi (%27.7), orta grupta 3 kişi (%8.3) ve üst grupta 2 kişi (%5.5) dir. Dostlarının olmadığını söyleyen, deneklerden alt gruptaki 8 kişinin (%80), orta gruptaki 3 kişinin (%100) ve üst gruptaki 2 kişinin (%100) yalnızlık düzeyi yüksektir.

Bunun dışında dost sayısının fazla olması yalnızlığın düzeyini etkilememektedir. Dostun olup olmaması önemli ancak sayı çok önemli değildir. Kent yaşamında insanların birbirlerini bütünüyle tanımaları, yaşamlarının çoğu alanına tanıklık etmeleri zordur. Kentte insanlar iletişim kursalarında bu sığ kalabilir. İlişkiler ikincil, üçüncül ilişkilerdir. Çok insan tanıyıp da birkaçıyla bile yakınlaşılabilir. İlişkiler daha sığ ve resmidir. Kırdan ise insanlar birbirleriyle hemen daha sıcak ilişkiler kurabilir, sorunlarından bahsedebilirler. Kentte insanlar birbirlerine çabuk güvenemezler. Günümüzde bir insanın bir dostunun, arkadaşının veya ailesinden bir ferdin hayatının bütün aşamalarında bulunması ve tanıklık etmesi çok zordur. İlişkiler çoğunlukla parçalıdır, bölük pörçüktür. Buda kişilerin zihinlerini etkilemektedir. Anlamli ilişkiler kurmak modern dünyada gün geçtikçe zorlaşmaktadır

## Arkadaşlarla Görüşme Yolu ve Yalnızlık

**Tablo 20.** Arkadaşlarla Görüşme Yolu ve Yalnızlık Düzeyi

<b>Kuşcağız Mah.</b>	<b>Ucla<math>\geq</math>41</b>	<b>%</b>	<b>Ucla<math>&lt;</math>41</b>	<b>%</b>	<b>Toplam</b>	<b>%</b>
Yüzyüze	11	42.3	15	57.6	26	72.2
Görüşmüyor (arkadaşı yok)	8	80	2	20	10	27.7
<b>Toplam</b>	<b>19</b>	<b>52.7</b>	<b>17</b>	<b>47.2</b>	<b>36</b>	<b>100</b>
<b>19 Mayıs Mah.</b>						
Yüzyüze	17	58.6	12	41.3	29	80.5
Telefon	3	100	-	-	3	8.3
Yüzyüze+Telefon	-	-	4	100	4	11.1
<b>Toplam</b>	<b>20</b>	<b>55.5</b>	<b>16</b>	<b>44.4</b>	<b>36</b>	<b>100</b>
<b>Ayvalı Mah.</b>						
Yüzyüze	13	65	7	35	20	55.5
Telefon	3	100	-	-	3	8.3
Yüzyüze+Telefon	6	60	4	40	10	27.7
Yüzyüze+Telefon + İnternet	-	-	1	100	1	2.7
İnternet	2	100	-	-	2	5.5
<b>Toplam</b>	<b>24</b>	<b>66.6</b>	<b>12</b>	<b>33.3</b>	<b>36</b>	<b>100</b>

Arkadaşlarıyla yüzyüze görüşenlerin fazla olduğu grup orta gruptur: 29 kişi (%80.5). 2.si alt gruptur: 26 kişi (%72) 3.sü üst gruptur: 20 kişi (%55.5).

Alt grupta yüzyüze görüşenler ve arkadaşlarının olmadığını (bu nedenle zaten görüşmediklerini) söyleyenler vardır. Orta ve üst grupta görüşme yolları çeşitlenmektedir: telefon ve internet gibi. Orta grupta yüzyüze görüşmenin yanısıra telefonda kullanılmaktadır. Üst grupta ise diğer gruplardan farklı olarak internet de devreye girmektedir. İnternet arkadaşlarla iletişimde sadece üst grupta kullanılmaktadır. Telefon orta ve üst grupta kullanılmaktadır. Özellikle kentlerde hızlı yaşam, mesafelerin uzaklığı, insanların yüzyüze görüşmesini engellemekte. Bunun tek nedeni yaşamın hızlığı veya mesafelerin uzaklığı değildir. Bu sadece etkenlerden biridir. Telefonlar, cep telefonları, internet gittikçe yaygınlaşmaktadır.

Bu nedenle insanlar zamanla yüzyüze değilde, görmeden, sözel ilişkilere alışmaktalar. Bu tür iletişimler hem mesafeleri yakınlaştırmakta ama aynı zamanda insanların özgürlüğünü elinden almaktadır. İletişim konusunda tembelleştirmektedir. Gerçekten insanların bu kadar birbirlerinden haberdar olmaları; insanların birbirlerine daha yakın hissetmelerini sağlasaydı, insanlar bu kadar yalnızlık çekmezlerdi. Bu sadece teknolojik iletişim yöntemleriyle olacak bir şey değildir.

Arkadaşlarıyla yüzyüze görüşmeyi daha çok tercih edenler arasında, yalnızlık düzeyi ortalamanın üzerinde olanların sıralaması şöyledir; 1. sırada 13 kişi (%65) üst grup, 2.sırada orta grup 17 kişi (%58.6), 3.sırada 11 kişi (%42.3).

Orta ve üst grupta arkadaşlarıyla telefonla görüşmeyi tercih edenler bulunmaktadır. Telefonla görüşmeyi tercih edenlerin yalnızlık düzeyi yüksektir. Orta grupta 3 kişi (8.3) arkadaşlarıyla telefonla görüşmeyi tercih etmektedir. Bu oran üst grupta da aynıdır. Bu deneklerin hepsinde yalnızlık düzeyi yüksektir. Hem yüzyüze hem de telefonla görüşmeyi tercih ettiklerini söyleyenlerin yalnızlık düzeyi daha düşüktür. Orta grupta yüzyüze + telefonla görüşmeyi tercih edenler arasında ortalamanın üzerinde denek bulunmamaktadır. Üst gruptaysa yüzyüze + telefonla görüşmeyi tercih edenlerden 6 kişi (%60) ortalamanın üzerindedir. İnternet sadece üst grupta kullanılmakta. Yüzyüze + telefon + internet diyenler sadece 1 kişidir ve yalnızlık düzeyi düşüktür. Sadece internet kullandığını söyleyenlerin yalnızlık düzeyi yüksektir : 2 kişi (%100).

Yüzyüze görüşmeyi tercih edenlerde yalnızlık düzeyi telefonu ve internet kullananlara (tercih edenlere) göre daha düşüktür. Yüzyüze görüşmek iyi kullanıldığında bütünüyle bir iletişim sağlar.

### **Arkadaşlarla Yüzyüze Görüşme Aralığı Ve Yalnızlık**

**Tablo 21.** Arkadaşlarla Yüzyüze Görüşme Aralığı ve Yalnızlık

<b>Kuşcağız Mah.</b>	<b>Ucla&gt;=41</b>	<b>%</b>	<b>Ucla&lt;41</b>	<b>%</b>	<b>Toplam</b>	<b>%</b>
Hergün	5	35.7	9	64.2	14	38.8
Haftada bir	5	62.5	3	37.5	8	22.2
2 haftada bir	-	-	-	-	-	-
Ayda bir	-	-	3	100	3	8.3
3 ayda bir	1	100	-	-	1	2.7
6 ayda bir	-	-	-	-	-	-
Yılda bir	-	-	-	-	-	-
Görüşmüyor (arkadaşı yok)	8	80	2	20	10	27.7
<b>Toplam</b>	<b>19</b>	<b>52.7</b>	<b>17</b>	<b>47.2</b>	<b>36</b>	<b>100</b>
<b>19 Mayıs Mah.</b>						
Hergün	4	33.3	8	66.6	12	33.3
Haftada bir	8	53.3	7	46.6	15	41.6
2 haftada bir	2	66.6	1	33.3	3	8.3
Ayda bir	3	100	-	-	3	8.3
3 ayda bir	1	100	-	-	1	2.7
6 ayda bir	1	100	-	-	1	2.7
Yılda bir	-	-	-	-	-	-
Görüşmüyor (arkadaşı yok)	1	10	-	-	1	2.7
<b>Toplam</b>	<b>20</b>	<b>55.5</b>	<b>16</b>	<b>44.4</b>	<b>36</b>	<b>100</b>
<b>Ayvalı Mah.</b>						
Hergün	4	44.4	5	55.5	9	25
Haftada bir	13	76.4	4	23.5	17	47.2
2 haftada bir	3	75	1	25	4	11.1
Ayda bir	4	66.6	2	33.3	6	16.6
3 ayda bir	-	-	-	-	-	-
6 ayda bir	-	-	-	-	-	-
Yılda bir	-	-	-	-	-	-
Görüşmüyor (arkadaşı yok)	-	-	-	-	-	-
<b>Toplam</b>	<b>24</b>	<b>66.6</b>	<b>12</b>	<b>33.3</b>	<b>36</b>	<b>100</b>

Alt grupta arkadaşlarıyla hergün görüşenler 14 kişi (%38.8), orta grupta 12 kişi (%33.3), üst grupta 9 kişi (%25) dir. Alt grupta en çok hergün görüşülmekte, orta grupta haftada bir ve üst grupta da haftada bir görüşülmektedir. Her üç grupta da en çok hergün ve haftada bir görüşülmekte.

Her üç grupta da uzun aralıklarla görüşmeden az aralıklarla görüşmeye doğru gidildikçe yalnızlık düzeyi azalmaktadır. Sadece üst grupta sıralama biraz değişmekte ancak yalnızlık düzeyinin düşük olduğu seçenек; yine hergün seçeneğidir. Görüşme aralığı arttıkça (özellikle alt ve orta grupta) yalnızlık düzeyide artmaktadır.

### **Deneklerin Ankara ve Ankara Dışında Yaşayan Aile Fertleri**

**Tablo 22.** Deneklerin Ankara ve Ankara Dışındaki Aile Fertleri

	Ankara'da yaşayan aile fertleri		Ankara dışında yaşayan aile fertleri	
	Var	Yok	Var	Yok
<b>Kuşcağız Mah.</b>	34	2	16	20
<b>19 Mayıs Mah.</b>	18	18	24	12
<b>Ayvalı Mah.</b>	25	11	26	10
<b>Toplam</b>	77	31	61	47

Alt grupta deneklerin çoğunun (34 kişi) ailelerinden herhangi biri Ankara'da yaşamaktadır. Aynı gruptan 16 kişinin de Ankara dışında yaşayan aile fertleri vardır. 20 kişininse Ankara dışında yaşayan aile fertleri yoktur. Orta grupta 18 kişinin Ankara'da ailelerinden kişiler yaşamakta, 18'inin de yaşamamaktadır. Yine orta grupta Ankara dışında aile fertleri bulunanların sayısı 25, bulunmayanlarınki 11'dir. Üst grupta Ankara dışında yaşayan aile fertleri bulunanların sayısı 26, bulunmayanlarınki 10'dur.

## Ankara'daki Aile Fertleriyle Yüzyüze Görüşme Aralığı ve Yalnızlık

**Tablo 23.** Ankara'daki Aile Fertleriyle Yüzyüze Görüşme Aralığı ve Yalnızlık Düzeyi

<b>Kuşcağız Mah.</b>	<b>Ucla&gt;=41</b>	<b>%</b>	<b>Ucla&lt;41</b>	<b>%</b>	<b>Toplam</b>	<b>%</b>
Hergün	4	44.4	5	5.55	9	26.4
Haftada bir	7	46.6	8	53.3	15	44.1
2 haftada bir	2	66.6	1	33.3	3	8.8
Ayda bir	3	100	-	-	3	8.8
3 ayda bir	-	-	1	100	1	2.9
6 ayda bir	1	100	-	-	1	2.9
Yılda bir	2	100	-	-	2	5.8
Özel durumlar	-	-	-	-	-	-
<b>Toplam</b>	<b>19</b>	<b>55.8</b>	<b>15</b>	<b>44.1</b>	<b>34</b>	<b>100</b>
<b>19 Mayıs Mah.</b>						
Hergün	2	22.2	7	77.7	9	33.3
Haftada bir	5	71.4	2	28.5	7	25.9
2 haftada bir	1	100	-	-	1	3.7
Ayda bir	1	25	3	75	4	14.8
3 ayda bir	1	100	-	-	1	3.7
6 ayda bir	2	100	-	-	2	7.4
Yılda bir	1	100	-	-	1	3.7
Özel durumlar	3	100	-	-	3	11.1
<b>Toplam</b>	<b>16</b>	<b>59.2</b>	<b>11</b>	<b>40.7</b>	<b>27</b>	<b>100</b>
<b>Ayvalı Mah.</b>						
Hergün	8	61.5	5	38.4	13	52
Haftada bir	1	25	3	75	4	16
2 haftada bir	1	100	-	-	1	4
Ayda bir	5	100	-	-	5	20
3 ayda bir	-	-	-	-	-	-
6 ayda bir	-	-	-	-	-	-
Yılda bir	-	-	2	100	2	8
Özel durumlar	-	-	-	-	-	-
<b>Toplam</b>	<b>15</b>	<b>60</b>	<b>10</b>	<b>40</b>	<b>25</b>	<b>100</b>

Üç grupta da Ankara'daki aile fertleriyle en çok hergün görüşülmektedir: Üst grupta 13 kişi (%52), orta grupta, 9 kişi (%33.3) ve alt gelir grubunda 9 kişi (%26.4). Yalnız alt grupta ilk sırayı haftada bir almaktadır (%44.1). Orta ve üst grupta aile fertleriyle hergün görüşen deneklerin çoğu zaten aileleriyle yaşamaktadır.

Yalnızlık düzeyine bakıldığında yalnızlık düzeyi uzun aralıklarla görüşmekten, kısa aralıklarla görüşmeye doğru gidildikçe azalmaktadır. En çok seyrek yüzyüze görüşmeler yapan grup sırasıyla orta grup, alt grup-üst gruptur.

İnsanların hayatları boyunca ilişkileri olur: okul arkadaşları, iş arkadaşları, kulüplerden gittikleri katıldıkları etkinliklerden arkadaşları, öğretmenleri, aileleri, kardeşleri vb. Ailenin en önemli farkı ise insanın seçmemiş olmasıdır. Diğer ilişkileri birey belirleyebilir, değiştirebilir ancak aile bilinçli olarak seçilemez. Aile insana birçok şeyi verir. İlk öğretmendir, şekillendirir.

Birçok şeyin değişimiyle birlikte ailede değişmiştir. Artık değişen dünyada insanlar doğdukları yerde yaşamamaktadırlar. Öğrenim, iş, evlilik vb. nedenlerle yer değiştirilmektedir. Neredeyse bütün aileler bu anlamda parçalanmış ailelerdir. Yurt içinde ve yurt dışında yer değiştirmeler artmıştır. İnsanların özlemleri, bu anlamda travmaları artmaktadır. Yurt, toprak gibi kavramlar ve önemi değişmiştir.

## Ankara Dışındaki Aile Fertleriyle Yüzyüze Görüşme Aralığı ve Yalnızlık

**Tablo 24.** Ankara Dışındaki Aile Fertleriyle Yüzyüze Görüşme Aralığı ve Yalnızlık Düzeyi

<b>Kuşcağız Mah.</b>	<b>Ucla<math>\geq</math>41</b>	<b>%</b>	<b>Ucla<math>&lt;</math>41</b>	<b>%</b>	<b>Toplam</b>	<b>%</b>
Hergün	-	-	-	-	-	-
Haftada bir	1	100	-	-	1	6.6
2 haftada bir	-	-	-	-	-	-
Ayda bir	1	50	1	50	2	13.3
3 ayda bir	2	100	-	-	2	13.3
6 ayda bir	2	100	-	-	2	13.3
Yılda bir	3	50	3	50	6	40
Özel durumlar	1	50	1	50	2	13.3
<b>Toplam</b>	<b>10</b>	<b>66.6</b>	<b>5</b>	<b>33.3</b>	<b>15</b>	<b>100</b>
<b>19 Mayıs Mah.</b>						
Hergün	-	-	-	-	-	-
Haftada bir	-	-	2	100	2	8.3
2 haftada bir	-	-	-	-	-	-
Ayda bir	1	33.3	2	66.6	3	12.5
3 ayda bir	2	66.6	1	33.3	3	12.5
6 ayda bir	2	100	-	-	2	8.3
Yılda bir	10	71.4	4	28.5	14	58.3
Özel durumlar	-	-	-	-	-	-
<b>Toplam</b>	<b>15</b>	<b>62.5</b>	<b>9</b>	<b>37.5</b>	<b>24</b>	<b>100</b>
<b>Ayvalı Mah.</b>						
Hergün	-	-	-	-	-	-
Haftada bir	2	100	-	-	2	7.6
2 haftada bir	1	100	-	-	1	3.8
Ayda bir	3	75	1	25	4	15.3
3 ayda bir	2	100	-	-	2	7.6
6 ayda bir	2	20	8	80	10	38
Yılda bir	4	66.6	2	33.3	6	23
Özel durumlar	1	100	-	-	1	3.8
<b>Toplam</b>	<b>15</b>	<b>57.6</b>	<b>11</b>	<b>42.3</b>	<b>26</b>	<b>100</b>



Deneklerin çoğunluğunun (61 kişi) Ankara dışında da ailelerinden insanlar yaşamaktadır. Ençok üst grupta (26 kişi), daha sonra orta grupta (24 kişi) ve en azda (16 kişi) alt grupta Ankara dışında yakınları olanlar bulunmaktadır.

Alt grupta 6 kişi (%40) yılda bir yüzyüze görüşmektedir. Orta grupta 14 kişi (%58.3) yılda bir yüzyüze görüşmektedir. Üst grupta ise en fazla 6 ayda bir görüşülmektedir 10 kişi (%38).

Ankara dışındaki aile fertleriyle görüşme ve yalnızlık düzeyi arasında anlamlı bir ilişki görülmedi.

### Ankara'da Yaşayan Akrabalarla Yüzyüze Görüşme Aralığı ve Yalnızlık

**Tablo 25.** Ankara'da Yaşayan Akrabalarla Yüzyüze Görüşme Aralığı ve Yalnızlık Düzeyi

<b>Kuşcağız Mah.</b>	<b>Ucla&gt;=41</b>	<b>%</b>	<b>Ucla&lt;41</b>	<b>%</b>	<b>Toplam</b>	<b>%</b>
Hergün	1	50	1	50	2	5.8
Haftada bir	2	66.6	1	33.3	3	8.8
2 haftada bir	4	80	1	20	5	14.7
Ayda bir	5	71.4	2	28.5	7	20.5
3 ayda bir	1	33.3	2	66.6	3	8.8
6 ayda bir	1	33.3	2	66.6	3	8.8
Yılda bir	2	66.6	1	33.3	3	8.8
Özel durumlar	3	37.5	5	62.5	8	23.5
<b>Toplam</b>	<b>19</b>	<b>55.8</b>	<b>15</b>	<b>44.1</b>	<b>34</b>	<b>100</b>
<b>19 Mayıs Mah.</b>						
Hergün	-	-	-	-	-	-
Haftada bir	1	11.1	8	88.8	9	29
2 haftada bir	2	66.6	1	33.3	3	9.6
Ayda bir	4	80	1	20	5	16.1
3 ayda bir	-	-	2	100	2	6.4
6 ayda bir	4	66.6	2	33.3	6	19.3
Yılda bir	3	75	1	25	4	12.9
Özel durumlar	2	100	-	-	2	6.4
<b>Toplam</b>	<b>16</b>	<b>51.6</b>	<b>15</b>	<b>48.3</b>	<b>31</b>	<b>100</b>
<b>Ayvalı Mah.</b>						
Hergün	2	100	-	-	2	9.5
Haftada bir	2	33.3	4	66.6	6	28.5
2 haftada bir	-	-	-	-	-	-
Ayda bir	1	25	3	75	4	19
3 ayda bir	3	75	1	25	4	19
6 ayda bir	3	100	-	-	3	14.7
Yılda bir	-	-	2	100	2	9.5
Özel durumlar	-	-	-	-	-	-
<b>Toplam</b>	<b>11</b>	<b>52.3</b>	<b>10</b>	<b>47.6</b>	<b>21</b>	<b>100</b>

Alt grupta akrabalarla en çok özel durumlarda (bayram, düğün, hastalık, ölüm vb) görüşülmekte (%23.5). Orta grupta haftada bir görüşülmekte (%29). Üst grupta haftada bir görüşülmekte (%28.5).

2. sırada alt gelir grubunda ayda bir (%20.5), orta grupta 6 ayda bir (%19.3), üst grupta 3 ayda bir ve ayda bir (%19) seçenekleri bulunmakta.

Ankara'daki akrabalarla yüzyüze görüşme aralığı ile yalnızlık arasında anlamlı bir ilişki görülmedi.

Denekler aile akrabalarıyla yinede ilişkilerinin devamlılığını sağlamakta onlarla görüşmekte (Tablo 23,24,25).

#### **D-Deneklerin Yalnızlığa İlişkin Düşünceleri ve Davanışları**

Deneklerin yalnızlıkla ilgili düşüncelerinin öğrenilmesi amacıyla deneklere özellikle açık uçlu sorular soruldu.

**Tablo 26.** “Size göre yalnızlık nedir ?” Sorusuna Deneklerin Verdiği Cevaplar

	<b>Kuşcağız Mah.</b>	<b>%</b>	<b>19 Mayıs Mah.</b>	<b>%</b>	<b>Ayvalı Mah.</b>	<b>%</b>	<b>Toplam</b>	<b>%</b>
Boşluk	2	11.7	4	23.5	11	64.7	17	15.7
Kötü bir durum	10	58.8	5	29.4	2	11.7	17	15.7
Kimsesizlik	3	23	4	30.7	6	46.1	13	12
Dinlenmek	2	22.2	5	55.5	2	22.2	9	8.3
Arkadaşsızlık	3	30	4	40	3	30	10	9.2
Bilmiyorum	2	25	2	25	4	50	8	7.4
Karanlık	1	20	2	40	2	40	5	4.6
İletişimsizlik	1	25	3	75	-	-	4	3.7
Kalabalığa rağmen yalnızlık	2	50	-	-	2	50	4	3.7
Zor bir durum	3	75	1	25	-	-	4	3.7
Anlaşılmamak	-	-	2	66.6	1	33.3	3	2.7
Bunalım	2	66.6	1	33.3	-	-	3	2.7
Sevenlerinden mahrum olmak	-	-	2	66.6	1	33.3	3	2.7
Çaresizlik	1	50	1	50	-	-	2	1.8
Uyumak	1	50	-	-	1	50	2	1.8
Herşeyin bitmesi	2	100	-	-	-	-	2	1.8
Gereksiz bir şey	-	-	-	-	1	100	1	0.9
İnsana uygun değil	1	100	-	-	-	-	1	0.9
<b>Toplam</b>	<b>36</b>	<b>33.3</b>	<b>36</b>	<b>33.3</b>	<b>36</b>	<b>33.3</b>	<b>108</b>	<b>100</b>

Deneklerin “sizce yalnızlık nedir?” sorusuna verdikleri en çok cevap: boşluk ve kötü bir durumdur. 2. sırada kimsesizlik 3. sırada akradaşsızlık 4.sırada dinlenmek 5. sırada bilmiyorum 6. sırada karanlık 7.sırada iletişimsizlik, kalabalığa rağmen yalnızlık, zor bir durum 8. sırada anlaşılmamak, bunalım, sevenlerinden mahrum olmak, 9. sırada çaresizlik, uyumak, herşeyin bitmesi ve 10.sırada da insana uygun değil ve gereksiz birşey cevabı bulunmaktadır.

Alt grupta kötü bir durum diyenlerin sayısı daha fazladır. Kimsesizlik en fazla üst grupta söylenmiştir. Arkadaşsızlık tanımı her grupta da hemen hemen eşittir. Boşluk tanımı en fazla üst grup da kullanılmıştır. Bu biraz daha soyut, güncel bir kelimedir. Dinlenmek tanımı en çok orta grupta kullanılmıştır. Bu zaman zaman insanların yalnız kalmayı tercih edebileceklerini göstermektedir. Bilmiyorum cevabını en çok üst gruptaki denekler vermiştir. Kalabalığa rağmen yalnızlık tanımı alt ve üst grupta kullanılmıştır.

Tanımlar genellikle psikolojiyle, insan ilişkileriyle ilgili tanımlardır: diğerleriyle kurulan ilişkilerle ilgilidir. Daha çok da diğerleriyle kurulan ilişkilerin tamamlanmaması, problemlili olması, ulaşılmaması gibi içerikleri vardır.

Yalnızlık bir duygu, durumudur. Tanımlarında duygu, ilişkiler vb gibi konularla ilgili olması doğaldır. Bu durumda etkenleri vardır. İnsanın içinde yaşadığı kültür, kültürün insan ilişkilerini belirleme şekli, değer yargıları, sosyal değişimler (maddi ve manevi) yalnızlık duygusunun oluşmasını ve yaşanışını etkilemektedir.

**Tablo 27.** “Size göre diğer insanlarla iletişim kurma nedeniniz nedir ?” Sorusuna Deneklerin Verdikleri Cevaplar

	<b>Kuşcağız Mah</b>	<b>%</b>	<b>19 Mayıs Mah.</b>	<b>%</b>	<b>Ayvalı Mah.</b>	<b>%</b>	<b>Toplam</b>	<b>%</b>
Zorunluluk ve hayatın gereği	6	30	10	50	4	20	20	18.5
Hayatı ve sorunları paylaşmak için	6	37.5	6	37.5	4	25	16	14.8
Çıkar-iş nedeniyle	2	25	-	-	6	75	8	7.4
Arkadaşlık	8	38	6	28.5	7	33.3	21	19.4
Can sıkıntısı	7	49.9	4	28.5	3	21.4	14	12.9
Yalnız kalmamak için	3	27.2	2	18.1	6	54.5	11	10.1
Bilmiyor	1	16.6	2	33.3	3	50	6	5.5
İletişim güzel	2	18.1	6	54.5	3	27.2	11	10.1
Değişiklik olsun diye	1	100	-	-	-	-	1	0.9
<b>Toplam</b>	<b>36</b>	<b>33.3</b>	<b>36</b>	<b>33.3</b>	<b>36</b>	<b>33.3</b>	<b>108</b>	<b>100</b>

Deneklerin en çok verdiği cevap arkadaşlık içindir (%19.4). 2. sırada zorunluluk ve hayatın gereğidir (%18.5). 3. sırada hayatı ve sorunları paylaşmak için (%14.8), 4. sırada can sıkıntısı (%12.9). 5. sırada yalnız kalmamak için iletişim güzel şey (%10.1), 6. sırada çıkar-iş nedeniyle (%7.4), 7. sırada bilmiyorum (%5.5) 8. sırada da değişiklik olsun diye (%0.9) cevabı vardır.

İletişim kurma nedeni alt ve üst grupta deneklerin çoğu arkadaşlık olarak açıklarken, orta grupta en çok zorunluluk cevabı vardır. Can sıkıntısı cevabı en çok alt grupta vardır. Zorunluluk cevabı, en çok orta gruptadır. Hayatı paylaşmak cevabı alt ve orta grupta aynıdır. Yalnız kalmamak için cevabı en çok üst gruptadır. Bu üst grubun eğitim-bilgi ve gerçekçiliğinden kaynaklanmaktadır. Çıkar-iş nedeniyle cevabı en çok üst gruptadır. Üst gruptaki deneklerin yarısı iş yaşamının içindedir. İnsanların deneyimleri, içinde buldukları ortam onların olaylara yaklaşımını etkilemektedir. İletişim güzel olduğu için cevabı çoğunlukla orta gruptadır.

**Tablo 28.** “Hangi durumlarda kendinizi yalnız hissedersiniz ?” Sorusuna Deneklerin Verdikleri Cevaplar

	<b>Kuşcağız Mah.</b>	<b>%</b>	<b>19 Mayıs Mah.</b>	<b>%</b>	<b>Ayvah Mah.</b>	<b>%</b>	<b>Toplam</b>	<b>%</b>
Ailemden uzak kalınca	5	41.6	4	33.3	3	24.9	12	11.1
Hastalandığımda	1	14.2	1	14.2	5	71.4	7	6.4
Sorunum olduğunda	11	44	6	24	8	32	25	23.1
Karanlıkta	1	33.3	1	33.3	1	33.3	3	2.7
Evde tek olunca	3	50	1	16.6	2	33.3	6	5.5
Anlaşılmadığımda	1	12.5	4	50	3	37.5	8	7.4
Arkadaşsız olunca	-	-	9	56.2	7	43.7	16	14.8
İnsanlarla ilişkim olmadığında	5	62.5	2	25	1	12.5	8	7.4
Hissetmiyorum	3	42.8	1	14.8	3	42.8	7	6.4
Tercih ederim	-	-	1	33.3	2	66.6	3	2.7
Çaresiz kalınca	2	66.6	1	33.3	-	-	3	2.7
Eşimle sorunum olunca	-	-	2	100	-	-	2	1.8
Maddi sorunlarım olunca	2	50	2	50	-	-	4	3.7
Her durumda	2	66.6	1	33.3	-	-	3	2.7
Canım sıkıldığında	-	-	-	-	1	100	1	0.9
<b>Toplam</b>	<b>36</b>	<b>33.3</b>	<b>36</b>	<b>33.3</b>	<b>36</b>	<b>33.3</b>	<b>108</b>	<b>100</b>

Bu soruya deneklerin en çok verdiği cevap: sorunum olduğunda olmuştur (%23.1), 2. sırada arkadaşsız olunca (%14.8), 3. sırada ailemden uzak kalınca (%11.1), 4. sırada anlaşılmadığımda-insanlarla ilişkim olmadığında (%7.4), 5. sırada hastalandığımda- yalnız hissetmiyorum (%6.4), 6. sırada evde tek olunca (%5.5), 7. sırada maddi sorunlarım olduğunda (%3.7), 8. sırada karanlıkta-yalnızlığı tercih ederim-çaresiz kalınca-her durumda (%2.7), 9. sırada eşimle sorunum olduğunda (%1.8), 10.sırada canım sıkıldığında (%0.9) cevabı vardır.

Sorunum olduğunda cevabını en çok alt grup vermiştir. Ancak üç grupta da bu durum yaygındır. Arkadaşım olmadığında cevabını yakın sayılarla orta ve üst grup vermiştir. Hastalıkta cevabı ağırlıklı olarak üst grupta vardır. Aileden uzak kaldığımda cevabı 3 grupta da yakın oranlarda vardır. Anlaşılmadığımda cevabı orta-üst grupta fazladır. Anlaşılmak özellikle modern ilişkilerde çok kullanılan bir

kavramdır. Yalnızlığı tercih etme sözünde daha önceki sorulara verilen dinlenmek cevabını çağrıştırmaktadır (Tablo 26). Yalnızlığı dinlenmek olarak gören denekler tercihde edecektir. Maddi sorunlarım olduğunda cevabı alt ve orta grupta varken üst grupta yoktur.

**Tablo 29.** “Yalnızlıktan kurtulmak için neler yaparsınız?” Sorusuna Verilen Cevaplar

	<b>Kuşcağız Mah.</b>	<b>%</b>	<b>19 Mayıs Mah.</b>	<b>%</b>	<b>Ayvalı Mah.</b>	<b>%</b>	<b>Toplam</b>	<b>%</b>
Gezerim, dışarı çıkarım	5	16.6	13	43.3	12	39.9	30	27.7
Arkadaşlarımı ararım	4	26.6	7	46.6	4	26.6	15	13.8
TV izlerim	4	40	1	10	5	50	10	9.2
Hiçbir şey yapmam	6	60	3	30	1	10	10	9.2
Ailemle görüşürüm	2	25	3	37.5	3	37.5	8	7.4
İyimser olurum	-	-	1	20	4	80	5	4.6
Sigara-içki içerim	4	100	-	-	-	-	4	3.7
Komşularıyla görüşürüm	4	100	-	-	-	-	4	3.7
Oyalanacak bir şeyler bulurum	2	40	3	60	-	-	5	4.6
Yalnız kalmam	-	-	-	-	2	100	2	1.8
İbadet ederim	3	100	-	-	-	-	3	2.7
İnternete girerim	-	-	-	-	2	100	2	1.8
Sorunu çözmeye çalışırım	-	-	2	100	-	-	2	1.8
Ağlarım	-	-	2	100	-	-	2	1.8
Bara giderim	-	-	-	-	3	100	3	2.7
Uyurum	-	-	1	100	-	-	1	0.9
El işi yaparım	1	100	-	-	-	-	1	0.9
Kahveye giderim	-	100	-	-	-	-	1	0.9
<b>Toplam</b>	<b>36</b>	<b>33.3</b>	<b>36</b>	<b>33.3</b>	<b>36</b>	<b>33.3</b>	<b>108</b>	<b>100</b>

Deneklerin bu soruya verdikleri en çok cevap: gezerim, dışarı çıkarım olmuştur (%27.7). 2. sırada arkadaşlarımı ararım (%13.8). 3. sırada TV izlerim- hiçbirşey yapmam (%9.2), 4.sırada ailemle görüşürüm (%7.4). 5. sırada iyimser olurum-oyalanacak birşeyler bulurum (%4.6), 6. sırada sigara-içki içerim, komşularıyla görüşürüm (%37), 7.sırada ibadet ederim, bara giderim (%2.7),

8.sırada yalnız kalmam, internete girerim, sorunu çözmeye çalışırım, ağlarım (%1.8),  
9.sırada da uyurum, el işi yaparım, kahveye giderim (%0.9) cevabı bulunur.

Gruplara ayrı ayrı bakıldığında durum şöyledir. Alt grup en çok hiçbir şey yapmam cevabını vermiştir. Bu cevap üst gelir grubuna doğru azalmaktadır. Gezerim ve dışarı çıkarım cevapları orta ve üst grubun 1. sırasındadır. Aynı cevap alt grupta olmasına rağmen oran farkı oldukça fazladır. Arkadaşlarımı ararım cevabı her üç grupta 3. sıradadır. TV seyretmek her üç grupta da fazladır. Ailemle görüşürüm cevabı üç grupta aynı oranda vardır. Alt grupta farklı olarak sigara içki içerim cevabı vardır. Farklı olarak sadece alt grupta ibadet cevabı vardır.

Cevaplarda şu görülmektedir. Alt grupta yalnızlıktan kurtulmak için yapılan şeyler arasında diğer insanlarla paylaşımı, iletişime geçmeyi anlatan cevaplar diğer gruplara göre daha fazladır: arkadaşını aramak, komşularla görüşmek, aileyle görüşmek, kahveye gitmek gibi komşularla görüşürüm cevabı da sadece alt grupta verilmiştir. Orta gruptaysa diğer insanlarla iletişime geçmeyi anlatan cevap sayısı yalnızca ikidir arkadaşlarımı ararım, ailemle görüşürüm gibi. Üst grupta aynı şekildedir (orta gruptaki gibi).

## SONUÇ

İnsan çok özelliği olan bir varlıktır. Bazen bu özellikleri birbiriyle çelişebilir, uzlaşabilir. En önemli özelliklerinden biride toplumsal bir varlık olmasıdır. İnsan bir toplum içinde yaşar ve olumlu veya olumsuz içinde bulunduğu toplumdaki etkilenir insan yaşadığı toplumda kültürün içine doğar. Bunu seçme şansı yoktur. Bu nedenle insanların farklılığını yadırgamamak gerekir. İnsanın hayatının çoğu zamanını da diğer insanlarla ilişkileri alır.

İnsan diğerlerine ihtiyaç duyar. İnsan tek olsaydı bütün bu uygarlık, değer yargıları, maddi ve manevi gelişmeleri olmazdı. İnsanın tek olmaması önemli birşeydir. İnsan duyguları olan bir varlıktır. Yalnızlık, acı, üzüntü, neşe, sevinç, keder, ölüm, hastalık vb. Bu duygular her kültürde her toplumda vardır. Ancak bu duyguların yaşanma biçimi, çözümlenişi, verilen tepkiler, uygulamalar farklıdır. Duygular ve durumlarda içinde bulunulan kültürden etkilenir. Yalnızlıkta bu durumlardan biridir.

Sosyal-kültürel değişimler insanlar arasındaki mesafeleri hem somut hemde soyut olarak artırmaktadır. İnsanların yaşamlarıyla ilgili insiyatifleri yavaş yavaş ellerinden alınmaktadır. Yalnızlık diğer insanlarla kurulan iletişimdeki sorunlardan kaynaklanır. Aynı zamanda bu iletişimimizi etkileyen sosyal-kültürel etkenler vardır. Kişinin içinde bulunduğu ekonomik durum, yaşadığı kişiler, arkadaşları, cinsiyeti, aile yapısı, yetiştiriliş tarzı, öğrenim durumu yalnızlığını etkilemektedir.

Çalışma sonucuna göre alt gruptaki kişiler üst gruptakilerden daha az yalnızlık çekmektedir. Bunun nedeni de ilişkilerin daha sıcak, teklifsiz ve sık olmasıdır. Alt gruptaki insanların değer yargıları, yaşam tarzları daha çok geleneksel kültüre uygundur. Çevrelerindeki insanlarda aynı kültür içindedir. Farklı insanlarla



karşılaşma olasılıkları da daha azdır. Buda onları zihinsel-kültürel çatışmalardan uzak tutmaktadır. Üst grupta ekonomik durum iyidir. Ancak ilişkiler daha resmidir, tekliflidir. Metropol yaşamını alt gruba göre daha çok bu grup yaşamaktadır. Modern yaşam daha çok bu grupta etkilidir.

Cinsiyet konusunda ise yalnızlık düzeyi genelde kadınlarda daha fazladır. Kadınlardaki yalnızlık üst gruptaki kadınlarda fazladır. En az orta gruptaki kadınlardadır. Erkeklerde yalnızlık düzeyinin fazla olduğu grup orta gruptur. En az olan ise alt gruptaki erkeklerdir. Kültürün cinsiyete yüklediği özellikler vardır. Kadınlara ve erkeklere özgü roller vardır.

Yaşa göre yalnızlıkta değişmektedir. Alt gruptan üst gruba doğru gidildikçe yalnızlık düzeyinin fazla olduğu grup gençleşmektedir. Sosyal-kültürel değişimler gençlerde ve üst grupta daha çabuk olmaktadır. İleri yaşlardaki insanlar deneyim ve yaşlarından dolayı kafalarındaki bazı şeyleri oturtmuşlardır. Buda çatışma yaşamalarını önlemektedir. İnsan hayatının belli dönemlerinde (ergenlik dönemi, 20-30 yaş arası) aile-toplum veya kültürel çatışmaları daha fazla yaşar. Çatışmalarda kişiyi yalnız hissettirebilir.

Ailesi olmayanların yalnızlık düzeyi yüksektir

Kişilerin, arkadaşlarının (dostlarının) olması yalnızlığı etkilemektedir. Ancak arkadaş sayısı yalnızlığı etkilememektedir. Arkadaşlarla yüzyüze görüşmek ve görüşmelerin sık olması yalnızlığı olumlu yönde etkiler.

İnsan anlamlı ilişkiler kurma ihtiyacı duyar. Diğer insanlarla iletişim kurmak ister. Gün geçtikçe kentte insanlar yalnızlaşmaktalar, mekanikleşmekte. Günümüzde sosyal ilişkiler çok değişmiştir. İnsanlar bireyselleşiyor, tekilleşiyorlar. Bu dönem insanlık için ders alınacak bir dönemdir.

## **EKLER**























## KAYNAKÇA

- COHEN, Anthony P; Topluluğun Simgesel Kuruluşu, Dost Kitabevi Ekim 1999  
Ankara s:21
- DEMİR, Ayhan; UCLA Yalnızlık Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirliliği, Psikoloji Dergisi, Ankara 1989 cilt : 7 sayı: 23 s:14-18
- FOUCAULT, Michel; Dostluğa Dair, İstanbul: Hil Yayınları: 1994
- FROM, Erich; Umut Devrimi, İstanbul: Payel Yayınları, 1990
- GEÇTAN, Engin; İnsan Olmak, İstanbul: Remzi Kitabevi, 1989
- GÜLTEN Uysal, Nicole Wilkinson, Duran Adam Kuper, Sibel Özbudun, Anne Rouzauel. İnsan Doğası, Tarih Öncesi Kültürü, Ankara: Öteki Yayınevi 1998
- LABORİT, Henri; İnsan ve Kent, İstanbul: Payel Yayınları, 1990
- LEONARD MH (1979); Interpersonal Problems of People Who Describe Themselves as Lonely, Journal of Consulting and Clinical Psychology, 47(4): 762-764.
- ÖSKAY, Ünsal; Kent ve Kentlilik Üzerine. Varlık Dergisi, İstanbul sayı: 1036 s:10
- ÖZKÜRKCÜGİL Çorapçioğlu, Aytül; Cezaevinde Yalnızlık ve Yalnızlığın Depresyonla İlişkisi. Kriz Dergisi, İstanbul 1998 s:1 cilt:6.
- PEBLAU, LA, Periman D., (1984). Loneliness research : a survey of empirical findings. Peplav, LA., Goldstan (Ed.). Preventing the harmful consequences of severe and persistant loneliness. Rockville Maryland. National Institute of Mental Health.
- WELLS, Calvin; Sosyal Antropoloji Açısından İnsan ve Dünyası, İstanbul, Remzi Kitabevi 1984
- ZERRAN, John; Gelecekteki İlkeler, İstanbul: Karar Yayınları 2000

## ÖZET

Yalnızlık bazen tercih edilen bir durumken bazen rahatsızlık veren bir durumdur. Bu kişinin ihtiyaçlarına göre değişebilir. Bu konu kişi açısından rahatsızlık olarak nitelenmiyorsa sorun değildir. Ancak kişiyi rahatsız ediyor, onu etkiliyorsa problemdir.

Bu çalışmada yalnızlık: kişinin varolan sosyal ilişkisiyle azuladığı sosyal ilişkisi arasındaki farklılık sonucunda oluşan hoş olmayan psikolojik durum olarak ele alındı.

Günümüzde kişinin yalnızlığını etkileyen birçok etken vardır. Özellikle küçük yerleşim birimlerinden metropollere gidildikçe, insanların yalnızlığı artmaktadır. Metropollerde insanlar çok çeşitli, karmaşıktır. İnsanlar daha çok birbirleriyle resmi ilişkiler kurarlar. Güven duymak kolay değildir. Değer yargıları daha farklılaşmıştır. İnsanlar daha bireysel yaşamaktadırlar.

Yalnızlığı oluşturan en temel sorun yabancılaşmadır. Yabancılaşma insanın dünyaya bakışını mekanikleştirmektedir. İnsanın kendisi, kendi duyguları elinden gitmektedir. Belki de artık bireyin yaşamı kendi inisiyatifinde değildir.

İnsan yalnız olacak bir varlık değildir. Anlamli ilişkiler yaratmak isteyen bir varlıktır. Değerler yaratan ve geliştiren buna ihtiyaç duyar.

## SUMMARY

Loneliness is a situation which is sometimes and also is a mood that disturbs everyone from time to time. This may be variable depending on the needs of a person. This does not constitute a problem as long as it is not grasped as a disturbance by the person in question. However it turns out to be a trouble maker if it disturbs, affects the person.

In this study, loneliness has been regarded as an unpleasant psychological situation which occurs as a consequence of the difference between the available social relations and the desired social interactions of a person.

There are too many factors affecting the concept of loneliness in our time. Loneliness of people particularly increases from rustic settlement sites to metropolices. In metropolices, all the people are cosmopolitan and complex. Relatively they establish official relationships with each other. Feeling trust, is not an easy task. Their standards of judgement are differentiated. The people lead a much more individualistic life.

The most preliminary problem referring to loneliness, is alienation. Alienation renders the viewpoint of a person towards life mechanical. His or her own existence and feelings turn out to be lost. Perhaps the individual life of a person is no more under his or her own initiative.

The human being is not a creature to be lonely. Human beings want to establish meaningful interactions. They need to create valuable things and involve in all sorts of improvement.